

Keski-Suomen Maanpuolustaja

www.ksrespiirit.fi

Helmikuu 2010

Keski-Suomen reservipiirien tiedotuslehti

29. vuosikerta

Kuva: Pekka Laakso

Sisälllys

Juhlava ylentämistilaisuus sivu 3

Jalkaväenkiväärin historiaa I sivu 5

Sotarintama kesti – ja myös kotirintama sivu 6

Valtava omaisuus sivu 8

Talvisotailta yleisömenestys Viitasaarella sivu 9

Kunniaa kunnian kenttien taistelijoille sivu 9

Ilmavoimien Materiaalilaitos – sotilasilmailun mahdollistaja sivu 16

Talvisodan vaikutukset Neuvostoliitossa

Keski-Suomen Maanpuolustussäätiö järjestää esitelmätaluisuuden torstaina 18.3.2010 klo 18.00 Jyväskylän Lyseolalla, Yliopistonkatu 13.

Eversti Sampo Ahto esitelmöi aiheenaan Talvisodan vaikutukset Neuvostoliitossa. Tilaisuuteen on vapaa pääsy. Tervetuloa!

Keski-Suomen Reserviupseeripiiri ry:n KEVÄTKOKOUS

pidetään 30.3.2010 klo 18.30 Luonetjärven varuskuntakerholla Tikkakoskella. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat. Huomionosoitukset ja kahvitarjoilu klo 18.00. **Huom!** Virallisten kokousedustajien tulee olla yhdistystensä **valtakirjalla** valtuuttamia. Muilla läsnä olevilla jäsenillä on puheoikeus. **Piirihallitus**

Keski-Suomen Reserviläispiiri ry:n KEVÄTKOKOUS

pidetään 30.3.2010 klo 18.30 Luonetjärven varuskuntakerholla Tikkakoskella. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat. Huomionosoitukset ja kahvitarjoilu klo 18.00. **Huom!** Virallisten kokousedustajien tulee olla yhdistystensä **valtakirjalla** valtuuttamia. Muilla läsnä olevilla jäsenillä on puheoikeus. **Piirihallitus**

Keski-Suomen Reserviupseeripiirin matka Reserviupseerikoulun 90-vuotisjuhlaan

RUK kutsuu kaikki reserviupseerikurssit Haminaan!

Keski-Suomen Reserviupseeripiiri järjestää 19.6.2010 päivämatkan jäsenilleen Reserviupseerikoulun 90-vuotisjuhlaan Haminaan. Päivän ohjelmassa on seuraavaa:

- päiväjuhla Bastionissa klo 13 alkaen
- ohimarssi Kadettikoulunkadulla kurssittain päiväjuhlun jälkeen
- kalustonäyttely Tykistökasarmin kentällä
- kenttäpäivällinen Muonituskeskuksessa
- RUK-museossa vierailu.

Lähtö paluumatkalle noin klo 18.00

Matka tehdään linja-autolla pohjoisesta Keski-Suomesta alkaen reittiä Viitasaari–Äänekoski–Hirvaskangas–Jyväskylä – Korpilahti – Joutsa – Hamina. Matkakustannus on enintään 15 euroa matkalaista kohden.

Ennakoilmoittautuminen toiminnanjohtajalle 30.5. mennessä on välttämätöntä kyytijärjestelyn vuoksi. Ilmoittautumiset ensisijaisesti sähköpostilla reserviupseeripiirin osoitteeseen reserviupseeripiiri@ksrespiirit.fi tai puhelimitse puh. 0400 163 470.

Lähdetään joukolla Haminaan verestämään muistikuvia!

SA-kuva

Timo Salo
Puheenjohtaja

Kari Löfgren
Toiminnanjohtaja

KESKI-SUOMEN RESERVIPUIRIEN YHTEYSTIEDOT VUONNA 2010

Piiritoimisto

Gummeruksenkatu 7, 40100 Jyväskylä
www.ksrespiirit.fi

Reserviupseeriin toiminnanjohtaja

reserviupseeriin@ksrespiirit.fi
Kari Löfgren 0400 163 470
Koppalantie 10
40270 Palokka

Reserviläispiirin toiminnanjohtaja

reservilaispiiri@ksrespiirit.fi
Tapio Paappanen 040 755 8919
Vitsakuja 3
42700 Keuruu

Taloudenhoitajat

Juha Houni 050 342 2912
Ruuhipirtintie 131
41440 Ruuhimäki
Harri Jaakkola 050 598 7376
Tapionkatu 2
44150 Äänekoski

Keski-Suomen Maanpuolustaja -lehti/päätoimittaja

pentti.ruohotie@kotinet.com
Pentti Ruohotie 044 727 0215
Hietarinne 16 040 417 6941
43100 Saarijärvi

Keski-Suomen Reserviupseeri ry

Timo Salo Kauppakatu 21 D 66 0400 794 401
puheenjohtaja 44100 Äänekoski
Saku Liehu Laajavuorentie 13 C 49 050 340 4254
1. varapuheenjohtaja 40740 Jyväskylä
Juha Houni Ruuhipirtintie 131 050 342 2912
2. varapuheenjohtaja 41440 Ruuhimäki

Yhdistysten puheenjohtajat tai yhteyshenkilöt

Veikko Leppälä Leppäläntie 3 0400 342 213
Haapamäki 42800 Haapamäki
Timo Pietiläinen Pietiläntie 33 046 573 9476
Hankasalmi 41580 Sauvamäki
Tapio Kämppi Karimäentie 4 0400 640 227
Joutsa 19650 Joutsa
Saku Liehu Laajavuorentie 13 C 49 050 340 4254
Jyväskylä 40740 Jyväskylä
Jämsä Vanamokuja 6 050 549 1822
Tero Lahti Reinontie 3 A 3 040 083 0979
Karstula 43520 Kiminki
Eero Lahti Kalliotie 9 0400 629 219
Keuruu 42700 Keuruu
Jari Pekkanen Härkälähteentie 7 0400 406 370
Kivijärvi 43100 Saarijärvi
Kari Paajanen Vanhatie 4 0400 783 630
Kuhmoinen 17800 Kuhmoinen
Jari Ilves Vihtavuorentie 1 040 843 7873
Laukaa 41330 Vihtavuori
Juhana Jalkanen Liepeentie 477 0400 665 434
Lievestuore 41400 Lievestuore
Vesa Jussila Rantakalliontie 10 040 756 1761
Petäjavesi 41900 Petäjavesi
Heikki Hämäläinen Liitontie 36 0400 943 487
Pihitipudas 44800 Pihitipudas
Jarmo Nurmisto Syystie 7 050 553 8100
Saarijärvi 40270 Palokka
Martti Saarinen Kenttämiehentie 4 050 377 8883
Tikkakoski 41160 Tikkakoski
Hannu Koskinen Minkkiläntie 124 040 551 7198
Uurainen 41230 Uurainen
Kari Hämäläinen Laiduntie 1 0400 358 191
Viitasaari 44500 Viitasaari
Olli Jämsen Verottajankatu 3 A 4 050 598 7625
Ääneseutu 44100 Äänekoski

Keski-Suomen Reserviläispiiri ry

Jouko Hyppönen Vainiontie 18 A 7 0400 500 231
Puheenjohtaja 44300 Konnevesi
Hannu Kivi-Mannila Hirvenlahdentie 267 0400 159 151
Varapuheenjohtaja 42700 Keuruu
Alpo Vilenius Vihtorintie 12 0400 340 591
Varapuheenjohtaja 42300 Jämsänkoski

Yhdistysten puheenjohtajat tai yhteyshenkilöt

Juhani Pessinen Mäkikyläntie 146 050 538 0146
Haapamäki 42800 Haapamäki
Tero Laitinen Kovalanrannantie 469 040 545 6561
Hankasalmi 41500 Hankasalmi
Miika Saari Hulikkalantie 2 B 32 040 822 2575
Joutsan seutu 19650 Joutsa
Kari Laitinen Etu-Ikolantie 11 040 581 3540
Jyväskylän seutu 41770 Leivonmäki
Veijo Naarajärvi Kaipolantie 5 as. 1 040 869 3384
Jämsän seutu 42100 Jämsä
Rauno Uusijoki Pylkönmäentie 388 040 533 2080
Karstula 43500 Karstula

Jouko Hyppönen Vainiontie 18 A 7 0400 500 231
Konnevesi 44300 Konnevesi
Hannu Kivi-Mannila Hirvenlahdentie 267 0400 159 151
Keuruun seutu 42700 Keuruu
Seppo Muhonen Niemelänkyläntie 145 0400 641 845
Kinnula 43900 Kinnula
Olavi Hakkarainen Haankalliontie 8 as. 2 040 595 1135
Kivijärvi 43800 Kivijärvi
Antti Mustonen Sirkanpolku 2-4 A 5 0400 222 710
Korpilahden seutu 40420 Jyskä
Pertti Järvenpää Myllykuja 12 0400 450 443
Kuhmoinen 17800 Kuhmoinen
Risto Kaiponen Laukaantie 5 A 11 0400 587 565
Laukaa 41340 Laukaa
Aimo Leminen Puhakantie 41 0400 807 420
Lievestuore 41400 Lievestuore
Timo Taipale Taipale 20 040 508 5631
Petäjavesi 41900 Petäjavesi
Jonny Paananen Kangastie 8 0400 952 800
Pihitipudas 44800 Pihitipudas
Esko Janhonen Myllyperäntie 17 0400 718 890
Saarijärvi 43100 Saarijärvi
Keijo Häkkinen Kuikantie 459 040 833 7505
Tikkakoski 41140 Kuikka
Olavi Kivi Höytiäntie 637 050 354 7163
Uurainen 41220 Höytiä 040 969 368
Lievosentie 5 040 582 4167
Vaajakoski 40800 Vaajakoski
Kauko Ikäheimonen Hanhieniementie 92 040 582 4167
Viitasaari 44640 Kymönkoski
Jukka Myllylä Urheilukatu 1
Ääneseutu 44120 Äänekoski
Pekka Tamminen Haapalammentie 14 as. 1 040 724 4822
K-S SpolK 40800 Vaajakoski

Reserviupseeriin toimikunnat

Sotahistoriallinen matka- ja perinnetoimikunta
Martti Porvali Patikka 7 050 590 1051
puheenjohtaja 40520 Jyväskylä
Tiedotustoimikunta
Pentti Ruohotie Hietarinne 16 044 727 0215
puheenjohtaja 43100 Saarijärvi 040 417 6941
Ampumatoimikunta
Kari Laitinen Etu-Ikolantie 040 581 3540
puheenjohtaja 41770 Leivonmäki
Kenttäkelvopoistoimikunta
Jari Pekkanen Härkälähteentie 7 044 040 6370
puheenjohtaja 43100 Saarijärvi
Hengellinen- ja veteraanitoimikunta
Kyösti Kytöjoki Töyryläntie 5 040 728 4852
puheenjohtaja 44300 Konnevesi

Naisten Valmiusliitto ry/Keski-Suomen Alueneuvottelukunta

Kaija Koponen Televankatu 1 C 23 040 542 8456
puheenjohtaja 44100 Äänekoski

Maanpuolustusnaisten Liitto ry/Keski-Suomen piiri

Eila Kotanen Syväoianpolku 20 044 555 3973
puheenjohtaja 40270 Palokka

Yhdistysten puheenjohtajat tai yhteyshenkilöt

Helena Mieskolainen Pohjukkalantie 10
Jyväskylä 40660 Jyväskylä
helena.mieskolainen@elisanet.fi 044 266 2320
Auli Rannikko Heinäperäntie 542 040 588 4864
Keurusseutu 42700 Keuruu
Maija Siitonen Virastotie 2 as. 34 040 743 7430
Saarijärvi 43100 Saarijärvi
Merja Ylönen Killinkitie 4
Ääneseutu 41290 Kangashäkki

Keski-Suomen Maanpuolustussäätiö rs

Kari Kilpeläinen Härköviidantie 3 040 767 7572
asiamies 40270 Palokka

Maanpuolustuskoulutusyhdistys

Keski-Suomen maanpuolustuspiiri

Piiripäällikkö Kari Kilpeläinen 0207 56 8905
PL 7 (Immolantie 9) 040 486 3254
41161 Tikkakoski Fax 0207 56 9040
Koulutuspäällikkö Juha Orava 0207 56 9039
045 111 9047

Ilmapuolustuspiiri

Piiripäällikkö Heikki Lahtela 0207 56 9068
Orakaskuja 5
70910 Vuorela
Keskinen koulutusalue Ismo Tuure 0207 56 9071
Tervaruukinkatu 5 A 2
41160 Tikkakoski
Tiedottaja Harri Blomqvist 050 553 1451
Revontie 12 B
40250 Jyväskylä

Uusi tiedottaja maanpuolustusnaisille

Olen Tiina Ronkainen, 44-vuotias, ja olen syntynyt Perhossa Keski-Pohjanmaalla. Jyväskylässä olen asunut jo 20 vuotta. Työskentelen Keski-Suomen keskussairaalaassa Ruokapalvelu Caterinassa. Liityin viime syksynä Ääneseudun Maanpuolustusnaisiin. Olen aloittanut tiedottajan tehtävät Maanpuolustusnaisten Liiton Keski-Suomen piirissä. Ensimmäinen tärkeä tehtäväni on toimia KoppeloJotoksen tiedottajana keväällä 2010.

Tiina Ronkainen

Isänmaallisuus on minulle tärkeä asia. Isäni oli sotainvalidi. Hän osallistui Lapin sotaan ja haavoittui miinasta Padasjoella. Viime vuosina ennen kuolemaansa hän suostui kertomaan kunnolla sodasta ja haavoittumisestaan. Kotiseutuni historia ja murre ovat minulle tärkeitä. ”Tokko Perhua tunnet?” on erään kotiseutukirjan nimi.

Luonto on toinen tärkeä asia, jota arvostan ja seuran. Lenkkeilen mielelläni luonnossa, mutta kunnan vaellusreissua en ole vielä kokenut. Perhossa käydessäni menen mielelläni kesällä ongelle ja talvela pilkille Salamajärvelle.

Harrastan erilaisia käsitöitä, kuten virkkaamista ja pajun punontaa. Aloin tänä syksynä lukea espanjaa kansalaisopistossa. Harrastan liikuntaa, muun muassa vesijuoksua, pyöräilyä kesäisin ja käyn kuntosalilla. Tietenkin käyn naisten jotostapahtumissa. Lemmikkeinä minulla on akvaariossa erilaisia kaloja: sateenkaariahvenia, plekoja ja helmimonneja. Käyn ystävien kanssa elokuvissa, teatterissa ja baarissa. Osaan viettää aikaa myös sohvalla.

Tikkakosken Reserviupseerit ry järjestää koko vuoden 2010 kestävän

ESITELMÄSARJAN,

jonka aiheena on Ilmapuolustus. Esitelmäsarjan luennoitsijoina ovat kunkin osa-alueen asiantuntijat. Tilaisuuksien pitopaikka on Luonetjärven varuskuntakerho Tikkakoskella (os. Kerhotie, Itäranta, 41160 Tikkakoski), ja ne pidetään **kuukauden kolmantena torstaina klo 19.00** (ei kesä-, heinä- eikä joulukuussa).

Tilaisuuksiin on vapaa pääsy. Ensimmäinen esitelmä on **torstaina 18. helmikuuta 2010 klo 19.00**.

Esitelmien aiheet

Helmikuu	to 18.2. Ilmavoimien tehtävät
Maaliskuu	to 18.3. Ilmavalvonta
Huhtikuu	to 15.4. Hävittäjätorjunta
Toukokuu	to 20.5. Ilmatorjunta
Elokuu	to 19.8. Tukeutuminen
Syyskuu	to 16.9. Lentoteknillinen toiminta
Lokakuu	to 21.10. Ilmavoimien viestitoiminta
Marraskuu	to 18.11. Elektroninen sodankäynti

Tervetuloa!

Tikkakosken Reserviupseerit ry

Leikkaa talteen!

Tikkakosken Reserviupseerit ry:n sääntömääräinen

KEVÄTKOKOUS

pidetään keskiviikkona
24. maaliskuuta 2010 klo 18.00
Luonetjärven varuskuntakerholla.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen määräämät asiat.

**Tervetuloa!
Hallitus**

Tikkakosken Reserviläiset ry:n

KEVÄTKOKOUS

pe 26.2.2010 klo 18.00
Tikkakosken Päällystökerholla
Sääntömääräiset asiat ja
saunominen kokouksen jälkeen

Johtokunta

Jalkaväen kiväärin historiaa I

Kolmen linjan kivääri, pääase rintaman molemmin puolin

1830-luvulla kiväärin kehityksessä alkoi uusi vaihe. Takaa ladattavien aseiden kehittäminen sai lisää vauhtia. Vuonna 1841 Preussissa otettiin käyttöön Nikolaus Dreysenin suunnittelema sylinterilukkoisen paperipatruunalta ladattava neulalukkukivääri. Alkaneen kehityksen seurauksena 1800-luvun jälkipuoliskolla syntyi eri maissa uusia malleja. Sveitsi, Saksa, Ranska, Italia, Japani, Itävalta-Unkari ja Englanti saivat omat versionsa kivääristä.

Sveitsissä hyväksyttiin käyttöön 10,44 mm putkilippaalla varustettu Vetterli-syöttökivääri 13.12.1869. Saksassa otettiin käyttöön 11 mm putkilippaallinen Mauser M 1871 vuonna 1884 ja Ranskassa 8 mm putkilippaallinen Lebel-kivääri vuonna 1886. Italia varusti Vetterli-kiväärin Vitallin suunnittelema keskusslippaalla. Vuonna 1889 Itävalta-Unkarissa otettiin käyttöön 8 mm Mannlicher-kivääri ja Englannissa 7,7 mm Lee-Metford-kivääri.

Venäjällä ei ollut vastaavaa asetta. Niinpä vuonna 1883 asetettiin komitea suorittamaan kokeita ja seuraamaan muualla tapahtuvaa kehitystä. Palvelusaseena armeijalla oli vuonna 1868 modifioitu amerikkalaisen eversti Hiram Berdanin sulkulaitteeseen perustuva 4,2-linjainen (10,7 mm) Berdan I -tarkka-ampujakivääri. Vuonna 1870 siirryttiin sylinterilukkoiseen Berdan II -kivääriin, jonka kaliiberi oli 10,4x58R. Asetettu komitea seurasi tarkoin maailmalla tapahtuvaa kehitystä, ja vuonna 1883 Berdan II:een lisättiin ”kiihdytin”, toisin sanoen tukkiin liitettiin salvoin kiinnitetty puusta tai metallista valmistettu patruunakotelo, josta tulitukseen tarvittavat patruunat olivat nopeasti saatavilla. Samoin kokeiltiin aseeseen kiinnitettyä 8–10 patruunan kaarilippasta. Kun ase on lukko avattiin, uusi patruuna putosi jousen voimasta lukon eteen lukonkehikseen ja siirtyi lukkoa suljettaessa patruunapeseeseen. Koska lippaan patruunoita sai käyttää ainoastaan tiukan paikan tullen, lipas toimi ”patruunareservinä”.

Kokeilujen tulokset eivät tyydyttäneet toimikuntaa, ja sen jäsen kapteeni Sergei Ivanovits Mosin, joka työskenteli Tulan aseita konstruktöörinä, kehitti tukkiin sijoitettavan jousilippaan. Myöhemmin hän muutti lippaan hammastankotoimiseksi korvaamalla syöttäjousen hammastangolla, joka syötti lukon liikettä seuraten patruunoita lukon ulottuville. Toimikunta esitti kokeiluja jatkettavaksi. Se oli sitä mieltä, että muiden lippaiden soveltaminen Berdan-kivääriin olisi vaatinut koko aseeseen uudelleen suunnittelua ja rakentamista.

Kokeilujen jatkuessa edelleen vuosina 1887–1892 suomalainen metsänhoitaja ja asekonstruktööri Hugo Hamilkar Hackstedt (30.12.1837–3.9.1909) kehitti ainakin viisi erilaista putki- ja pyörölippaalla varustet-

Jalkaväen kivääri m 1891 Chatellerault 1893 nro 21584.

Jalkaväen kivääri m 1891 Siestarjoki 1893 nro 6643.

Jalkaväen kivääri m 1891 Tula 1893 nro 25222. Piipun suuhun lisätty myöhemmin Saksassa pistimen kiinnitysholkki (Ersatz-pistin).

Jalkaväen kivääri m 1891 Siestarjoki 1896 nro 17960.

Sivun kuvat Timo Hyytisen kirjasta *Arma Fennica 2 Sotilasaseet*. Julkaistu kustantajan luvalla.

tua konstruktioita. Ainakin kahdesta versiosta valmistettiin koeaseet, jotka ovat nykyään nähtävissä Sotamuseossa Helsingissä. Aseiden menestyksestä kokeissa ei ole tarkempia tietoja, mutta josta se, että suomalaisen asesuunnittelijan aseita oli mukana valittaessa Venäjän armeijan palveluskivääriä, on osoitus suomalaisen asesuunnittelun erinomaisuus-

Rakuunakivääri m 1891 Ishevsk 1895 nro 174176.

riksi kolme linjaa eli 7,62 mm, ja asetyypiksi määritettiin kertalaukuskivääri. Kokeiluissa käytettiin 40 000 patruunaa ja tarkastelun kohteena oli kaksi seikkaa: toimintavarmuus (osien rikkoutuminen) ja toimintahäiriöt. Raportit joukko-osastoista kertoivat

ta, Mosinilta ja komitean kertalaukuskivääriä. Kokeiluissa käytettiin 40 000 patruunaa ja tarkastelun kohteena oli kaksi seikkaa: toimintavarmuus (osien rikkoutuminen) ja toimintahäiriöt. Raportit joukko-osastoista kertoivat

desta. Kuitenkin kehitys oli ajanut maailmalla ohi: siirtyminen pienempään kaliiberiin ja savutoman ruudin käyttöönotto pakottivat venäläiset hylkäämään ajatuksen Berdan-kiväärin varustamisesta putkilippaalla.

riksi kolme linjaa eli 7,62 mm, ja asetyypiksi määritettiin kertalaukuskivääri. Kokeiluissa käytettiin 40 000 patruunaa ja tarkastelun kohteena oli kaksi seikkaa: toimintavarmuus (osien rikkoutuminen) ja toimintahäiriöt. Raportit joukko-osastoista kertoivat

desta. Kuitenkin kehitys oli ajanut maailmalla ohi: siirtyminen pienempään kaliiberiin ja savutoman ruudin käyttöönotto pakottivat venäläiset hylkäämään ajatuksen Berdan-kiväärin varustamisesta putkilippaalla.

Toimikunta teki päätöksen, ja uuden aseiden kehittäminen määrättiin aloitettavaksi vuonna 1889. Uusi toimikunta aloitti samana vuonna ampumataidontarkastaja, kenraali Notbeckin johdolla. Päämääränä oli kertalaukuskiväärin suunnittelu. Vuonna 1889 kapteeni Mosin laati piirustukset aseesta, jonka kaliiberi oli 3,15 tuumaa (8 mm). Aseessa oli putkilipas. Belgialainen ase-entailija Leo Nagant kehitti saman aikaan keskusslippaallisen ase (8 mm), joka pyydettiin myös esiteltäväksi. Tällä kiväärillä ampuja kykeni ampumaan jopa 45 tähtämätöntä laukausta minuutissa. Samoin valmistui ensimmäinen 7,62 mm patruunaa käyttävä kertalaukuskivääri, joka muistutti ranskalaista Lebel-kivääriä.

Joukko-osastoista kolme esitti Nagantin ja yksi Mosinin aseeseen ottamista palvelusaseiksi. Toi-

minaisuutta: periaate syöttökoneiston yhdistämiseksi syöttökotelon pohjaan ja pohjan avauttamiseksi alaspäin, tapa painaa patruunat siteestä syöttökoteloon ja lukonkehikseen tehdyt uurteet sidettä varten ja patruunaside, joka yhdistää viisi patruunaa. Mo-

mikunta tutki tulokset, ja äänestyksen jälkeen se ilmoitti tulokset: Nagant 14 ja Mosin 10 ääntä. Kaksi jäsenistä kertoi heti äänestyksen jälkeen päätöksensä perustuvan joukko-osastokokeilujen tuloksiin ja henkilökohtaiseen mielipiteeseen eikä lainkaan aseiden teknillisten ratkaisujen arviointiin. Tällä perusteella Notbeck katsoi äänen-

menneen tasan ja aseiden valinta jäi ratkaisematta.

Toimikunta kokoontui vielä muutaman kerran pohtimaan ratkaisua ja 16.4.1891 hyväksyttiin valmistettavaksi aseeseen, johon otettiin Nagantista kolme

Kasakkakivääri m 1891 Ishevsk 1904 nro 186.

yhdistettyinä seuraavaa: Osien rikkoutuminen: Nagant 0, Mosin 8, kertalaukuskivääri 6. Toimintahäiriöt: Nagant 31, Mosin 270, kertalaukuskivääri 87.

Joukko-osastoista kolme esitti Nagantin ja yksi Mosinin aseeseen ottamista palvelusaseiksi. Toi-

minaisuutta: periaate syöttökoneiston yhdistämiseksi syöttökotelon pohjaan ja pohjan avauttamiseksi alaspäin, tapa painaa patruunat siteestä syöttökoteloon ja lukonkehikseen tehdyt uurteet sidettä varten ja patruunaside, joka yhdistää viisi patruunaa. Mo-

Karabiini, ns. ”santarmikivääri” 1907 Ishevsk 1912 nro 13009.

sinista otettiin seitsemän ominaisuutta: lukkolaitteeseen kuuluva yhdysäle, lukon varmistustapa, lukon osien yhdistäminen toisiinsa, säädin, syöttökotelon pohjan salpa, sovitus syöttölaitteen yhdistämiseksi syöttökotelon pohjaan siten, että pohjan ja siihen liitetyn syöttölaitteen irtottaminen kivääristä on mahdollista, ja kantohihnan renkaan yhdistäminen syöttökotelon pohjan akseliin.

Palkkioksi Mosin nimitettiin Siestarjoen Kivääritehtaan johtajaksi ja Nagantille suoritettiin 200 000 ruplaa korvaukseksi ”otettujen osien käyttöönotto-oikeuden luovuttamisesta Venäjän valtiolle”. Aseelle annettiin nimi ”kolmen linjan kivääri mallia 91”, ja ensimmäinen erä, 5 000 asetta, tilattiin Ranskasta Chatelleraultin tehtaalta. Samoin Venäjän omat tehtaot Tula, Siestarjoki ja Ishevsk aloittivat tuotannon. Asetta valmistettiin kolmea mallia: jalkaväen kivääri, perusase, piipun pituus 800 mm; rakuunakivääri, ratsuväelle, piipun pituus 793 mm; ja kasakkakivääri, ei pistintä, takatähtäimen matkasteikko, jyvän sivusiirto.

Vuosina 1891–1910 aseeseen tehtiin pieniä muutoksia ja parannuksia: tukista puuttuva vastinpultti lisättiin aluksi puisena ja myöhemmin metallisena, puinen piipunsuunsuojus otettiin käyttöön, metalliset hihnalenkkit syöttökotelon pohjassa ja etusiderenkaassa korvattiin tukkiin tehdyillä heloitetuilla rei’illä, takatähtäimen kaareva tanko vaihdettiin suoraksi (malli Konovalov), pudistuspuikkoa lyhennettiin jne.

Vuonna 1907 lisämalliksi hyväksyttiin karabiini 91-07. Ase oli tarkoitettu kevyelle ratsuväelle ja erikoispalvelukseksi Tsekalle. Ase oli kasakkakivääriä lyhyempi, eikä aseeseen kuulunut pistintä. Seuraavana vuonna siirryttiin kevyen teräväkärkisen luodin käyttöön ja tämä aiheutti muutoksia aseeseen rakenteeseen. Syntyi modifioitu m/10, jossa oli metallinen vastinpultti. Tähtäintanko vaihtui malli Konovalovin tapaan kaarevaksi.

Ensimmäisen maailmansodan

maassa Venäjällä mallia 91 valmistettiin eri tehtaissa seuraavasti: Tula vuosina 1891–1910, Siestarjoki vuosina 1892–1910 ja Ishevsk vuosina 1892–1918. Yhdysvaltojen lisäksi ranskalaiselle Chatelleraultin tehtaalle tehtiin 500 000 aseeseen tilaus vauksen täyttämiseksi ja tilaus toimitettiin vuosina 1891–1910. Modernisoitua mallia 10, sarjatuotantomallia, valmistettiin seuraavasti: Tula, Siestarjoki ja Ishevsk vuosina 1911–1917 ja Yhdysvalloissa Westinghouse 1915 ja Remington 1916–1918.

Venäjän vallankumouksen 1917 jälkeen mallia 91 valmistettiin vielä Tulassa ja Siestarjoella vuosina 1918–1926 ja mahdollisesti Ishevskissa. Runsaasti valmistetun aseeseen heikkous oli sen suuri pituus (1300 mm) ja tästä johtuva käsittelyn kömpelyys. Liekö tämä ollut syytä vallankumouksen jälkeiseen tuotannon muutokseen? Sittemmin valmistettiin enää rakuunamallia. Kyseisestä aseesta kehitettiin malli 30, jossa oli lyhennetty piippu, noin 700 mm entisen 800 sijaan. Kilajyvä oli suojattu tunnelilla, ja takatähtäin oli tangenttityyppinen sivuja korkeussuunnassa siirrettävä tähtäin. Kehitys kulki edelleen ja syntyi m/38, joka erosi edeltäjästään: jälleen lyhennetty piippu ja uusittu takatähtäin.

Toisen maailmansodan aikana syntyi m/44. Sen uutuutena oli kädensuojuksen sivulle kääntyvä pistin. Takatähtäimen jalkaosa oli uusi. Sodan jälkeen kertalaukuskiväärin kehitys pysähtyi automaattikiväärin syrjäyttämänä ja kunnioitettavana 53 vuoden palvelusuran saavuttanut ase joutui väistyään syntymämaasaan. Kuitenkin kolmen linjan kivääri m/91 jatkoi vielä kunniaakasta palvelusuraansa useissa maissa, muun muassa meillä Suomessa, aina 1970-luvulle asti.

Pertti J. Louni

Lähteet

Tutkimuskirjallisuus von Gerich, Paul: Ampumaoppi. Upseerin käsikirjasto III Hyytinen, Timo: Arma Fennica Suomalaiset aseet Hyytinen, Timo: Arma Fennica 2 Sotilasaseet Palokangas, Markku: Sotilasaseet Suomessa 1918–1988. Osat 1–3 Smith, E.: Small Arms of the World Sotamuseo 1948

Ohjesäännöt Keveiden aseiden käsittely- ja ampumakoulutusopas (Kv-aseopas) Kivääri 91 rakenne, hoito ja käsittely Kiväärin 91 korjausohjeet

Lehtiartikkelit Ase-lehti 1–3/1984 Vapaussodan Invalidi 2/1984

Muut lähteet Omat tutkimukset 1972–2004

Sotarintama kesti – ja myös kotirintama

On tuiki tärkeää, että me, sodan ajan ihmiset, rintamalla tai kotirintamalla olleet, kerromme kokemuksiamme jälkipolville. Se on monin verroin arvokkaampaa kuin paras kirjatieto. Se on veteraaniperinnettä parhaimmillaan.

Sotarintama kesti vuosien raskaat vaiheet. Sen tukena oli kotirintama. On todettu, että jolle kotirintamalla olisi kyetty ja jaksettu hoitaa isänmaan töitä ja moninaisia tehtäviä, ei sotarintamallakaan olisi kestänyt.

Kotirintaman elämästä palautan mieleeni joitakin asioita. Valtaosa naisjärjestön, siis yhdistysten naisjaostojen, jäsenistä oli juuri kotirintaman ahtajia, joten on paikallaan muistella oloja ja elämää rintamantakaisessa koti-Suomessa.

Päivien kulku oli arvaamaton. Se saattoi sujua ihan normaalisti kotona, koulussa ja työpaikalla, mutta yhtä hyvin ilmahälytysten vuoksi, eritoten kaupungeissa ja taajamissa, jouduttiin juoksemaan suojaan. Maaseudulla haettiin suoja metsästä. Silloin ei ollut pitkäjänteistä suunniteltua elämän rytmiä, vaan oli pikemmin valmiutta elää elämää sen joka käänteessä sellaisena, kuin se milloinkin eteen tuli.

Kotirintamalla tekivät työtä

1942 työvelvollisuuden piiriin joutuivat kaikki 15–65-vuotiaat henkilöt. Laki merkitsi myös sitä, että naiset joutuivat osallistumaan kaikkein raskaimpiinkin miesten töihin. He olivat ennen sotia työskennelleet useimmiten kotona, mutta nyt oli lähdettävä kodin ulkopuolelle. Naisia pikakoulutettiin muun muassa auton- ja raitiovaunukuljettajiksi, töihin tehtäisiin, jopa ammustehtäisiin ja kaivoksiin, rakennuksille, ahtaajiksi satamiin ja uittotöihin. Naisten työpanoksen saaminen yhteiskunnan käyttöön oli yksi sodista selviytymisen edellytys.

Suomalaiset naiset joutuivat kovalle koetukselle myös maataloudessa. Emäntien oli otettava isännys talossa apunaan vain keskenkasvuiset pojat ja tyttäret, mahdollisesti myös talojen vanhat isännät. Oli monia taloja ja tiloja, joissa kotona ei ollut yhtään miestä. Suomalaisella maatilalla emäntä oli yleensä osallistunut kotiaskeiden lisäksi puolisonsa kanssa talon töihin, joten hänellä oli jo tietoa peltotöistä. Karjanhoito oli aina kuulunut naisväen töihin. Neuvoja kuitenkin tarvittiin. Tunnettua on, että talon asioita hoidettiin kenttäpostin välityksellä. Isäntä rintamalta antoi kirjeissään ohjei-

sesti soteleskien ja -invalidien auttamiseksi. Talkootoiminnalla oli myös valtion tuki. Silloin perustettiin Suurtalkoot-järjestö, jonka toimesta kaupungeistakin kehoitettiin väkeä osallistumaan maaseudulla heinänteko-, viljankorjuu- ja metsätöihin. Vuonna 1942 oli niin ankara pakkastalvi, että maan polttopuuvarat hupenivat lähes olemattomiin. Silloin järjestettiin niin sanotut motitalkoot, jolloin kotirintamalla jokaisen työikäisen kansalaisen piti hakata yksi motti halkoja. Suoritusta työstä sai rintapieleensä pienen kirveen muotoisen merkin.

Lapset ja nuoret joutuivat sopeutumaan moniin normaalisti elämänmenosta poikkeaviin muutoksiin. Pienestä pitäen heidän oli, varsinkin maaseudulla, oltava mukana taidoilleen ja voimilleen sopivissa töissä. Koulunkäynti oli useaan otteeseen keskeytyksissä. Talvisodan aikana ei koulua käyty lainkaan. Jatkosodan aikana koulut toimivat lyhennein lukukausin.

Nuorten talkoot -järjestö oli merkittävä tekijä niin taloudellisenä hyötjärjestönä kuin nuorison kasvattajana. Talkootyö korvasi osaltaan koulupuutuksen. Lapsi- ja nuorisoryhmien ohjaajina oli usein naisopettajia. Talkoilla suoritettiin muun muassa erilaisia keräyksiä: milloin kerättiin metsän antimia, kuten marjoja, sienia ja käpyjä, jopa pihkaa teollisuudelle, milloin peltoilta viljan tähtiä ja perunoita tai vaatetusteollisuudelle puhtaita loppuja. Myös rautaromia kerättiin. Työstään nuori väki sai vähän rahaakin kukkaroonsa. Ennen muuta työn tärkeys tuli heille selväksi. Se oli oppi, jota ei pitäisi vähätellä parempina-kaan päivinä.

Elintarvikkeita alettiin säännöstellä jo vähän ennen talvisotaa. Syksyllä 1939 perustettiin kansanhuoltoministeriö, jonka tärkein tehtävä oli huolehtia siitä, että saatavilla olevat tuotteet jaettiin kansalaisille tasapuolisesti.

Ensimmäisen ostokorttinsa Suomen kansa sai lokakuun 12. päivänä 1939. Sen nimenä oli valtion ostokortti. Myöhemmin sitä kutsuttiin yleisostokortiksi. Ensimmäisessä jakelussa kortista leikatulla kupongilla sai kilon sokeria kuukaudessa. Talvisodan aikana säännösteltiin myös kahvia.

Välirauhan jälkeen elintarviketilanne huononi ja tavara toisensa jälkeen jouduttiin laittamaan kortille. Suomalaisilla oli ennen pitkää käytössään yleisostokortin lisäksi leipä-, liha-, maito-, rasva- ja vaatetuskortti. Tämän lisäksi tarvittiin runsaasti erikoisostokortteja. Järjestelmän ollessa laajimmillaan kortteja oli samanaikaisesti 51 erilaista ja kaikkiaan säännöstelykaudella painettiin 162 erikoisostokorttia. Oli se melkoista korttipeliä!

Korteilla saatavien elintarvikkeiden määrä vaihteli sen mukaan, millainen tilanne kunkin tarvikkeen kohdalla oli. Esimerkiksi kesällä 1941 aikuinen sai puoli kiloa voita kuukaudessa, mutta jouluna vain 150 grammaa.

Sota-ajan perheenemännät, kotirintamaiset, olivat kekseliäitä valmistessaan niukoista

Nuoret ja naiset olivat pääasiallisena työvoimana Mäkelän heinäpellolla Luhangassa kesällä 1942. Kuva: Anna Salokoski.

raaka-aineista ruokaa perheelleen. Silloin syötiin mukautettua luukeittoa, johon makua saatiin tyhjällä paistinpannalla paahdetuista ohranjyvistä, tai syötiin suolaheinäsoppaa ja perunavelliä. Korvikkeen kanssa tarjottiin perunamuusin kanssa tehtyä vehnää. Jälkiruokakiisselin kanssa sai joskus ”kermavaahtoa”. Se valmistettiin vehnäjuhoista ja vedestä. Ne kiehualettiin, vatkattiin kylmäksi ja kuilläväksi ja maustettiin sokerilla tai sakariinilla. Parempaan puutteessa sekin maistui hyvältä ja teki kiisselistä puhuruoan.

Emännät valmistivat kotona perunajauhut, siirapit ja saippuat. Työtä riitti ja toimeen tultiin usein yhteistyössä naapurinmännän kanssa.

Lasten suruksi makeiset loppuivat kauposta. Tehtaat saivat valmistaa makeisia joulukuuhun 1941, mutta sitten sokerin saantiin supistettiin ja kesällä 1943 se lopetettiin makeistehtailta kokonaan. Jotkut onnelliset saivat Amerikan- tai Ruotsin-paketteja, joissa lapsille oli usein makeisia ja muuta hyvää.

Aikuisten, varsinkin naisten herkkä, kahvi, katosi myös kau-

poista. Sen säännöstely alkoi jo lokakuussa 1939. Silloin paahdetut alkoivat valmistaa kahvin korviketta, joka sisälsi 25 % kahvia, loput viljaa. Kun kahvi oli kokonaan tuonin varassa, sen saanti vaikeutui. Sen vuoksi marrakuussa 1941 kahvin määrä korvikkeessa supistettiin 15 %:iin, mutta syksyllä 1942 jouduttiin valmistamaan kahvin vastiketta. Se ei sisältänyt ainuttakaan kahvin papua. Emännät tekivät myös omilla resepteillään kahvin tapaista. Raaka-aineena olivat muun muassa voikukan juuret, sikuri ja sokerijuurikas. Myös rukiin ja ohran jyvää käytettiin. Jyvät paahdettiin kahvirännälissä ja jauhettiin.

Vasta helmikuun 24. päivänä 1946 tuli ensimmäinen kahvilaiva, nimeltään Herkules, Turun satamaan. Se toi 2,5 tonnia brasilialaista raakakahvia. Laitavaa oli vastassa kolme ministeriä, joukko paahtimoiden edustajia ja puolet turkulaisista, kertoi sanomalehti.

Miehet kaipasivat tupakkaa, naisethan eivät siihen aikaan juuri polttaneet. Valtio piti huolen siitä, että sotilaat saivat annostupakkansa. Kotirintaman kau-

poista sitä oli harvoin edes kortilla saatavissa. Silloin taloissa alettiin kasvattaa ”nurkantakusia”, tupakkaa eli kessua. Vanhoista isännistä kehittyi taitavia kessutupakan valmistajia. Vasta vuonna 1949 loppui tupakan säännöstely ja saman tien päättyi kessun kasvattaminen.

Sotien jälkeen alettiin vähitellen purkaa muitakin tuotteiden säännöstelyä. Leipä ja peruna vapautettiin 1947, leipävilja, maito, voi, saippua, tekstiilit ja jalkineet tupakan lisäksi ainakin osittain 1949. Sokerin säännöstely päättyi 1. helmikuuta ja kahvin 1. maaliskuuta armon vuonna 1954.

Vaatetus- ja jalkinetilanne huononi sota-aikana nopeasti. Vaatteiden ahkera huoltaminen oli välttämätöntä. Kun uutta kangasta ei saatu, valmisvaatteista puhumattakaan, korjattiin vanhoja. Niitä parsittiin ja paikattiin, ratkottiin ja ommeltiin uudestaan. Villaisista purkulangoista neulottiin rintamalle sotilaskintaita, sukkaa ja muuta lämmintä. Nahkaisista sormikkaista saatiin paikkaustarpeita kengänpäälisiin. Jopa armeijan harmaista flanelista jalkarateista tehtiin

Noin 18-vuotiaat neitokset Porriuvuoren ilmailuvuorintornissa Luhangassa. Kuva: om. Pirkko Tarsala.

naiset, sotilaiden äidit, vaimot, sisaret ja tyttäret. Tehtaat, kauppa, liikenne ja maatalous jäivät suurelta osin heidän harteilleen. Kaiken kaikkiaan mahdollimatonta tuntuneesta urakasta – näin jälkikäteen ajatellen – selvitettiin kaikella kunnialla. Ylipäällikön päiväkäskyssä nro 132 kymmenen päivää jatkosodan päättymisen jälkeen Mannerheim sanoo muun muassa: ”Lausun myös hartaan kiitokseni Suomen naiselle, joka uskollisesti, itseään säästämättä on velvollisuutensa täyttänyt. Kotirintama on vaatinut koko kansan äärimmäisiä ponnistuksia kaikilla työn ja elämän aloilla. Lannistumattomoin voimin se on velvollisuutensa täyttänyt.”

Työvoimaa oli niukasti, joten jokaisen kynnellä kykenevän, nuoren ja vanhan, työpanosta tarvittiin. Jo lokakuussa 1939 säädettiin työvelvollisuuslaki, mikä tarkoitti käytännössä työpakkoa. Työaika nostettiin kahdeksasta tunnista kymmeneen tuntiin päivässä. Alkuun laki koski 18–55-vuotiaita, mutta vuodes-

ta. Emäntä puolestaan kertoi, mitä oli tehty, ja kyseli jatkotoimia. Osa talon hevosta viedin rintamalle, jolloin työnteke pelloilla ja metsissä hankaloitui. Mitään isoja maatalouskoneita ei siihen aikaan ollut.

Useissa taloissa leivottiin vielä armeijalle valtion jauhoista ruisleipää, tukevaa näkkileipää eli vanikkaa. Työtunteja ei laskettu. Kaikki halusivat olla apuna.

Erittäin vaikeaan tilanteeseen jouduttiin siellä, missä mies kaatui taistelutantereella. Sotaleski lapsineen jäi omin voimin selviytymään. Lasten tähden täytyi jaksaa, vaikka töihin kuuluivat pellon muokkaukset ja kylvyt, sadonkorjuu, karjanhoito sekä polttopuun hakkuut ja ajot. Työ oli leskelle tarpeellista. Silloin tultiin myös naapureista apuun. Suomalainen perinteinen tapa suoriutua töistä työvoiman puuttuessa on ollut talkoot. Ne nousivat arvoon arvaamattomaan. Talkoita järjestettiin kylillä niin naapureiden kuin erityi-

Valtion ostokortti. Kutomateollisuustuotteet, vaatetustarvikkeet ja jalkineet olivat myös säännöstelyä.

Kuvat Luhangan veteraanimatrikelista Sodan vuodet Luhangassa 1939–1945, toimittanut Aino Mönkölä. Kuvat julkaistu Luhangan matrikeltoimikunnan luvalla.

vauvoille vaippoja.

Nahkaiset jalkineet lopuivat tietysti kaupoista. Muistamme hyvin puupohjaiset kengät, joihin päällinen tehtiin paperinarusta kudotusta kankaasta. Talvekseen valmistettiin varsinkin lapsille tallukoita vanhoista talvitakeista ja huopatosun varsista.

Suomen metsät ovat aina olleet maamme ”vihreää kultaa”. Sota-aikana puu ei ollut tärkeää vain polttopuuna. Se oli teollisuuden tuiki välttämätön raaka-aine. Siitä tehdystä paperista saatiin kotitalouksien tarpeisiin mitä moninaisimpia tuotteita aina lakanoista ikkunaverhoihin. Se oli myös kankaan, sillan, raaka-aine. Silloin kehitetyistä korviketuotteista on peräisin paperinen nenäliina, jollainen meillä jokaisella lienee taskussamme.

Ikkunat piti maaseudullakin

pimentää: kuinka vaikeaa syrjäseuduilla oli valaistuksen kanssa, kun öljyä ei saatu lamppeihin ja kynttiläkkin loppuivat, kuinka kaikista kansanhuollon määryksistä huolimatta niin sanotun mustan pörssin kauppaa käytiin ja tutuille myytiin ”tiskin alta”, kuinka autojen perässä oli puukaasupönttö ja talvikelillä matkustajat joutuivat työntämään linjuria ylämäessä. Erilaisia muistoja kotirintaman oloista ja elämästä on meillä sisarilla vaikka millä mitalla. Nyt viimeistään niitä pitäisi kirjoittaa muistiin ja kertoa lastenlapsille. ”Kerro taas niitä juttuja”, sanovat minulle pienet, kun olemme yhdessä.

Olen edellä kertonut jotain siitä, millaisissa poikkeavissa oloissa sota-aikana jouduttiin elämään ja toimeen tultiin. Kun

vielä muistamme, että kotirintama joutui kahteen otteeseen vastaanottamaan ja alkuun osin huolehtimaan Karjalan evakoista, täytyy todella kunnioittaa ihmetyttävää taitoa ja voimaa, mitä kotirintamalla oli. Kaiken aikaa rintamalla olevat omaiset olivat mielessä. Jatkuvat rukoukset ja huokaukset nousivat aherrettaessa taivaan puoleen.

Meidän äitimme, nyt jo vuosia, vuosikymmeniä sitten edenneet, kuuluivat niiden sotaajan naisten joukkoon, jotka saivat kantaakseen raskaimman taakan. Suomen naisen sisulla ja sydämellä he selviytyivät.

Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestö ry:n puheenjohtaja Vuokko Hurmeen juhlapuheesta 15.3.2009 muokannut Arjalissa Nuutinen.

Sydänmaan pikkulolat ovat tervehtineet Amerikan-vierasta kesällä 1940. Kuvassa vasemmalla pikkulottien ohjaajat ja oikealla Robert van Wyck Maverick. Kuva: om. Aino Mönkölä.

Huoltovarmuudesta

Viime sotien jälkeinen Saarijärvi on näihin päiviin mennessä muuttunut voimakkaasti elinkeinorakenteeltaan. 1950-luvun maa- ja metsätaloustaloudessa maaseutukunnassa lähes 85 prosenttia saarijärveläisistä sai elantonsa maa-, karja- ja metsätaloudesta. Tämän vuosituhanen maaseutukaupungissa maa- ja metsätaloudesta elantonsa saatuskin 20 prosenttia, teollisuudesta noin 20 prosenttia ja palveluista 60 prosenttia. Viisikymmentä vuotta sitten noin 30 prosenttia saarijärveläisistä asui keskustaajaman läheisyydessä, ja kylät olivat elinvoimaisia. Nykyisin keskustassa asuu noin 60 prosenttia kaupunkilaisista, joiden määrä hiljalleen vähenee, ja kylät sinnelevät kukin parhaansa mukaan. Kotiseudun turvallisuus ihmisen perustarpeiden osalta on samalla muuttunut tukeutumaan pyörien päällä toimivaan huoltoon. Muutos on merkinnyt omavaraisuuden (huoltovarmuuden) vähenemistä monilta osin.

Valtakunnallisella tasolla yhteiskunnallinen kehitys maaseudun asutuksen ja toimintojen sekä toisaalta kaupunkitaajamien

osalta on merkinnyt edellä kuvattuun suuntaan johtanutta muutosta sekä samalla monien alojen omavaraisuuden vähenemistä ja riippuvuuden lisääntymistä rajojemme ulkopuolelta. Logistiset ketjut monimutkaisine ohjausjärjestelmineen hallitsevat lähes kaikkia toimialoja. Kotiseutujen (=kotimaan) turvallisuus valtakunnallisella tasolla asettaakin erityisen suuria vaatimuksia huoltovarmuudelle.

Huoltovarmuudella tarkoitetaan kykyä ylläpitää yhteiskuntamme taloudellisia perustoimintoja poikkeusoloissa. Kansantaloutemme ja sen rakenteet ovat huoltovarmuuden perusta. Kansainvälisesti huoltovarmuudella (engl. ”Security of Supply”) tarkoitetaan useimmiten materiaalien saatavuutta. Suomessa huoltovarmuuteen luetaan myös yhteiskunnan kriittisten järjestelmien toimintavarmuus.

Kansainvälistyminen, verkostotalous ja teknologinen kehitys ovat muuttaneet yhteiskuntamme toiminnat yhä monimutkaisemmiksi. Kansantaloutemme on yhä tiiviimmin integroitunut kansainväliseen talouteen ja joutuu noudattamaan sitä kos-

kevaa lainsäädäntöä ja sopimuksia. Suomella on kahdenkeskisiä (Ruotsi, Norja) ja monenkeskisiä (Pohjoismaat, EU, IEA) huoltovarmuutta koskevia sopimuksia. Niiden varaan Suomi ei voi kuitenkaan huoltovarmuuttaan säilyttää. On lisäksi hyvä huomata, että EU:lla ei ole yhteistä huoltovarmuuspolitiikkaa, on vain kunkin maan omat keinot huoltovarmuutensa toteuttamiseen. Usein näkeekin esitettävien epäilyksiä maamme huoltovarmuuden toimivuuden ja siihen yhteydessä olevan suppenevan valtio-omistajuuden osalta.

Huoltovarmuuden kannalta kriittisiä ovat yhteiskunnan tekniset perusrakenteet, kuten energiaverkot, tietoliikenneverkot, keskeiset tietojärjestelmät, sähköinen ja painettu joukkoviestintä, rahoitustoiminta, maksuliike, rahahuolto, tietoteknologian huolto- ja ylläpitopalvelut, vesihuolto ja muut keskeiset kunnallistekniset peruspalvelut.

Kuljetusalalla tärkeintä on merikuljetusten sekä elintarvike- ja energiahuollon kuljetusten turvaaminen. Merikuljetuksissa vain vajaa kolmannes tahtuu enää kotimaisella tonnissa-

Viljaa on tällä erää runsaasti varastoituna maatilatalouksissa.

tolla. Kuitenkin 90 prosenttia ulkomaankaupastamme tapahtuu meritse. Maamme maantieteellinen asema ei tästä miksikään muutu.

Elintarvikehuollossa huoltovarmuuden perustana tulisi ylläpitää riittävää kotimaista peruselintarvikkeiden tuotantoa. Leipäviljaa pidetään varmuusvarastoissa yhden vuoden kulutusta vastaava määrä. Tuontivalvauksista pidetään varmuusvarastoituna määrä, jolla turvataan riittävä kotieläintuotanto. Viljan ja nurmikasvien siementä on varastoissa yhden kylvön turvaava määrä. Ovatko määrät riittäviä?

Energian saatavuuden turvaamiseksi ylläpidetään useisiin polttoaineisiin ja hankintalähteisiin perustuvaa energiantuotantoa. Kotimaisten uusiutuvien polttoaineiden osuus on vajaa 30 prosenttia, mikä on merkittävä asia huoltovarmuuden kannalta. Tuontipolttoaineita pidetään varmuusvarastoissa määrä, joka vastaa viiden kuukauden normaalkulutusta. Lämmön ja sähkön tuotanto-, siirto- ja jakelukapasiteettia varaudutaan ylläpitämään 12 kuukauden ajan perushuoltotasolla. Energiahuoltomme pahin ongelmakohta on liiallinen riippuvuus sähkön tuonnista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon varaudutaan ylläpitämään normaaliaikaista laajuutta vastaava väestön terveyden sekä työ- ja toimintakyvyn kannalta keskeinen palvelutuotanto.

Puolustusvalmiuden tueksi ylläpidetään kotimaisen teollisuuden valmiutta huoltaa ja korjata vaativia laitteita ja järjestelmiä. Perinteisen puolustusteknologian tärkeimpiä osia pyritään ylläpitämään, samoin kuin riittäviä varmuusvarastoja.

Tuottavuutta haetaan suuruuden ekonomian avulla keskittäen, teknistäen ja varoen pienintäkin varastointia. Tämä on johtanut paikallisen tason toimintojen rajuihin muutoksista aina maailmanlaajuisen organisaatioiden muuttamiseen. Tätä kehitystä vauhdittavat yritysjärjestelyt, joissa valtio-omisteisetkin yritykset ovat olleet mukana. Tosin viime aikoina on herätty huoltovarmuuden nimissä palauttamaan näitä ”kansallisaarteita” suojaan vihamielisiltä valtauksilta. Hallitus onkin ryhtynyt toimenpiteisiin tietoliikenteen runkoverkon palauttamiseksi suomalaisomistukseen. Omistuksella on siis merkitystä huoltovarmuusasioissa.

Heinäkuun alussa vuonna 2008

Suomen huoltovarmuusorganisaatio uudistettiin muodostamalla Huoltovarmuuskeskus yhdistämällä Huoltovarmuuskeskus ja Puolustustaloudellinen suunnittelukunta. Huoltovarmuuskeskuksen yhteydessä toimii Huoltovarmuusneuvosto, joka tarkastelee maan huoltovarmuuden tilaa yleisesti ja toimii aloitteen tekijänä.

Huoltovarmuusjärjestelmämme on yltäosaltaan organisoitu nykyaikaiseksi ja toimivaksi. Tositalanteen toimivuuden ja riittävyyden ”kentällä” ratkaisevat kuitenkin olemassa olevien toimijoiden, järjestelmien, kuljetusten ja johtamisjärjestelmien toimintakyky ja kapasiteetti.

Huoltovarmuutta kotiseudun näkökulmasta – paikallisella tasolla – ja sen ”kehitystä” ajatellen näkisi mielellään ajan pyörän palaavan jokunen vuosikymmentä sitten olleeseen asentoon muuttamien perustoimintojen osalta. Tämä siitäkin huolimatta, että kehitys on useimmilla aloilla ollut todellista kehitystä.

Hannu Luotola
prikaatikenraali evp

Kuvat: Pentti Ruohotie

Monella tilalla maaseudulla on polttopuuta pitkäksikin ajaksi.

Juhlaa ja marssimusiikkia

Keski-Suomen Rauhanturvaajat ry juhli 40-vuotijuhliaan yhdessä Suomen Rauhanturvaajaliiton Fajterit-soittokunnan 10-vuotijuhlien kanssa Jyväskylässä ja Tikkakoskella YK:n päivänä 24.10.2009. Juhlallisuudet alkoivat Jyväskylän Maakuntakirjastossa klo 13 Faittereiden soittoa. Fajterit antoivat myös lähtöfanfaarin sankarihaudalle lähtevälle seppelipartiolle. Tämän jälkeen soittokunta siirtyi soittamaan Jyväskylän Sotainvali-

Martti Jokihaara valotti puheessaan muun muassa juhli-van yhdistyksen valtakunnallista merkitystä.

dien Asuntosäätiön ylläpitämään Telkänpesän palvelutaloon. Minnansalissa kuulumme kenraalimajuri Ahti Vartiainen juhlaesitelmän suomalaisesta rauhanturvaamisen historiasta. Olimme järjestäneet yleisölle Minnansalin aulaan rauhanturva-aiheisen valokuvanäyttelyn sekä mahdollisuuden keskustella eri missioissa palveluiden rauhanturvaajien kanssa.

Illtjuhla alkoi Luonetjärven

varuskuntakerholla onnittelevien vastaanottamisella. Fajterit-soittokunta kajautti ilmoille liiton marssin ja monta muuta säväyttävää soittoesitystä. Martti Jokihaara piti ansiokkaan juhlapuheen Keski-Suomen Rauhanturvaajien historiasta. Juhani Saikkonen esitteli juhlayleisölle soittokunnan taipaleen alkuaskelista aina nykyhetken saakka. Pidimme oikeutetusti hiljaisen hetken rauhanturvatehtävissä menehtyneiden muistolle. Arvokkaassa juhlassamme jaettiin liiton ansiomerkit sekä Nobel-muistoritit. Tämän jälkeen juhlaa jatkettiin illallisella ja edelleen tanssiaisilla. Illtjuhlaan osallistui 115 henkilöä. Enempää ei illalliselle olisi mahtunutkaan.

Sunnuntaiamuna pidettiin rauhanturva-aiheinen saarna Jyväskylän Kirkkopuiston Kauhunkirkossa. Jumalanpalveluksessa esiintyi myös Fajteritsoittokunta.

Keski-Suomen Rauhanturvaajien 40-vuotijuhla ja Fajteritsoittokunnan 10-vuotijuhla oli juhla isolla J:llä. Kiitos kaikille että teitte juhlastamme niin arvokkaan.

Ensi vuonna juhlistamme jälleen YK:n päivää illallistans-

Nobel-ristin rintaansa saaneiden rauhanturvaajien rivistö.

siaisilla. 23.10.2010 pidettävässä juhlassa jaamme taas myönnettyjä numeroituja Nobel 1988 -muistoristejä. Nobel-muistoristin lunastamiseen ovat oikeutettuja ennen 10.12.1988 YK:n rauhanturvatehtävissä palvelleet henkilöt. Muistoristin voi lunastaa myös edesmenneen (ristin oikeutetun) rauhanturvaajan

omaisen muistoesineenä säilytettäväksi. Nobel-muistoristille (ja sen nauhalaatalle) ei ole vielä myönnetty kanto-oikeutta virkapuvussa, joten toistaiseksi sitä voidaan kantaa vain siviiliasussa kunniamerkkinä muun isänmaallisen toiminnan muistomitalien ja -ristien tapaan. Lisätietoja Nobel 1988 -muistoristista löydät

netistä osoitteesta www.rauhanturvaajaliitto.fi. Rauhanturvaajaliiton etusivulla on linkki Nobel-muistoristi. Keski-Suomen alueella muistoristianomukset osoitetaan Keski-Suomen Rauhanturvaajat ry:lle. Myös ei-jäsenet voivat anoa.

Hannu Piispanen
Kuvat: Pentti Ruohotie

Juhani Saikkonen kertoi Fajterit-soittokunnan vaiheista.

Sunnuntaisuomalaisen juttu

Valtava omaisuus

Näin otsikoidulla jutulla maakuntalehtemme aikaansai marraskuussa pitkäaikaisen särön sotiemme veteraanien ja heidän järjestöjensä maineeseen suuren yleisön silmissä.

Toimittajien työ, varsinkin painettuun sanaan uskovien suomalaisten keskuudessa, on erittäin vastuullista ja ammattitaitoa vaativaa. Kyseisen jutun tehneen toimittajan taito riitti yhdistämään kaikkien käsiin saamiensa vähänkin veteraanien liittyvien yhdistysten ja säätiöiden taseiden viimeiset rivit yhteen. Hän ei vauvautunut hankkimaan ko. yhdistysten ja säätiöiden sääntöjä samassa yhteydessä. Näin jutun luvuissa oli mukana säätiöitä, jotka sääntöjensä mukaan eivät ole veteraanionimistuksessa. Lisäksi luvuissa oli mukana Espoon ja Mikkelin kaupunkien omaisuutta (Kaunialan Sotavamma-asairaala ja Kyyhkylän Kuntoutuslaitos).

Veteraanijärjestöjen 25.11.2009 tarkistettu omaisuus on esitetty tähän kirjoitukseen liittyvässä taulukossa. Taulukon lukuja tarkasteltaessa käy ilmi, että sotainvalidien (17,9 % veteraaneista) omaisuus on reilu 20 miljoonaa ja lopuilla kolmella veteraanijärjestöllä yhteensä noin kolme miljoonaa.

Kun varojen tarkastelua suoritettiin, eräs tarkastelijoista nähdessään järjestöistä suurimman, Sotaveteraaniliiton (yli 61 % veteraaneista), luvut, että jos se olisi liikeyritys, sen luottokelpoisuus olisi kyseenalainen. Järjestöt elävät kädestä suuhun varojensa osalta. Nyt jo on osin tilanne, jossa eri veteraanijärjestöt joutuvat lomauttamaan henkilöstöään, ja tilanne muuttuu ratkaisevasti huonompaan suuntaan vuonna 2011 Raha-automaattiyhdistyksen leikatessa avustuksensa näiden järjestöjen osalta puoleen.

Artikkelista saa lisäksi käsityksen, että veteraanikuntoutus olisi järjestöjen vastuulla. Veteraanikuntoutus on valtion lakisääteinen tehtävä. Laissa on vain jätetty määrärahat päätettäväksi vuosittain budjetin yhteydessä. Kuntoutusasian vuosittainen esilläolo johtuu siitä, että vuosittain noin puolelta kunnista valtion niille osoittamat kuntoutusmäärärahat loppuvat jo vuoden puolivälissä. Näin osa veteraan-

neista ei saa heille lakisääteistä kuntoutusta vieläkään.

Fyysisesti vammautumattomat veteraanit, joita on veteraaneista noin 80 %, saavat 45 € rintamalisän lisäksi, mikäli eläketulot jäävät pieniksi, 5–220 € ylimääräistä rintamalisää sekä 10 vrk veteraanikuntoutuksen, mikäli valtion varat riittävät. Näitä ylimääräistä rintamalisää saavia, siis alle 1000 €:n kuukausituloilla eläviä veteraaneja on KELA:n tilaston mukaan yli puolet, noin 60 000, maamme veteraaneista. Heiltä puuttuu meidän nuorempien työeläketurva kokonaan tai osin.

Veteraanit eivät käänny yhteiskunnan sosiaalihuollon puoleen herkästi. Osalle heistä nykyinen sosiaalihuolto on sama kuin viime vuosisadan alkupuolen köyhäinapu. He ovat monesti sitä mieltä, että on sitä vaikeammistakin ajoista selvitty ja kerjäläisiksi he eivät rupea.

Meidän kaikkien nuorempien olisi syytä tunnustaa veteraanisukupolven erityisase- ma yhteiskunnassamme. He olivat valmiita uhraamaan henkensä Suomen puolesta, heidän työllään asutettiin yli 400 000 luovutettujen alueiden asukasta, maksettiin miljardilukaan rotakorvaukset, jälle- rakennettiin sodan tuhot ja luotiin hyvinvointi-Suomi.

Mainittujen tosiasioiden epäilijöiden on syytä käydä katsomassa, miltä Suomi näyttäisi ilman veteraaneja. Rajan takana luovutetuilla alueilla tämä on nähtävissä joka päivä vuoden ympäri. Matkoja sinne järjestää muun muassa Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri, ensi kesänäkin kolme retkeä.

Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri ry:n toiminnanjohtaja
Timo Hakala

JÄRJESTÖ	Pysyvät vastaavat	Pakolliset varaukset	Omaisuus	Veteraanijäsenten määrä
	Vaihtuvat vastaavat	Vieras pääoma		
Sotainvalidien Veljesliitto (Kaunialan vuokravaraukset 10 M€)	30 000 000	-10 600 000	19 400 000	11 000
Suomen Sotaveteraaniliitto	1 454 000	-525 000	929 000	38 000
Rintamaveteraaniliitto	145 000	-72 000	73 000	9000
Rintamanaisten Liitto	317 000	-207 000	110 000	3500

Veteraanijärjestöt yhteensä 20 512 000

Veteraanijärjestöjen hallitsemat säätiöt

Sotainvalidien Veljesliiton tuki- ja perinnesäätiö	1 485 000	1 485 000
Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiö	523 000	523 000
Rintamaveteraanien Kannatus- ja Tukisäätiö	939 000	939 000
Rintamanaisten Säätiö		71 000
Säätiöt yhteensä		3 018 000

Järjestöt ja säätiöt yhteensä 23 530 000

Keski-Suomessa jälleen erinomainen keräystulos

Sotiemme veteraanit -varainhankintakeräys on päättynyt vuodelta 2009. Keski-Suomen keräystulos, yli 223 000 euroa, on euromääräisesti Suomen paras tulos toisen kerran peräkkäin.

Tulos on erinomainen lisätuki sotiemme veteraaneille. Sillä pystytään avustamaan keräyslupaan mukaisesti ensisijaisesti heikoimmassa asemassa olevien veteraanien ja heidän puolisoittensa omassa kodissa asumista mahdollisimman pitkään. Tuoton käytöstä päättävät keräyksessä mukana olleet paikalliset yhdistykset ja osastot. Varoja tiedän käytetyn muun muassa apuvälineiden, myös siunälasiin, ja lääkkeiden hankintaan sekä kotiauvun järjestämiseen. Vaikka summa on suuri, siitä ei jää paljon jaettavaa tasajakoperiaatteella. On ollut ilo nähdä vähempiosaisen henkilön ilo ja kiitollisuus hänen saatuaan arjesta selviytymiseen sellaista tukea, jota monet meistä pitävät itsestään selvyytenä.

Erinomainen tulos on tehty kentällä. Tuloksen ovat mahdollistaneet paikallispäälliköt, jotka ovat masinoineet liikkeelle lukuisia reserviläisiä, monien järjestöjen miehiä ja naisia, koululaisia, muita kansalaisia ja keskisuomalaisen joukko-osastojen varusmiehiä. Heidän tekemänsä valtavaan ja pyyteettömään työhön ovat vastanneet monet liikelaitokset ja erityisesti tuhannet kansalaiset lahjoituksillaan.

Erityiskiitoksen ansaitsevat joukko-osastot, joiden varusmiehet keräsivät suurimman osan varoista eli 81,7 % (noin 183 000 €). Reserviläiskeräysten osuus oli 7,2 % (noin 13 000 €), koulujen päivätyö -keräys 4,8 % (noin 11 000 €), yrityskeräys 2,7 % (6 200 €) ja muu keräys 3,6 % (noin 8 000 €).

Loppuvuodesta useissa maakuntalehdissä ollut veteraanien varallisuutta koskeva, kokonaisuutena väärän kuvan antanut ja monilta osin virheellisiin tietoihin perustuva ja monia veteraanejamme loukkaava kirjoitus ei onneksi ennättänyt vaikuttaa hyvään keräystulokseen. Asiaan perehtyneet ymmärtävät ja tietävät tosiasiat.

Paikkakuntakohtaiset tulokset eivät suinkaan ole vertailukelpoisia monestakaan syystä. Tärkeintä on mukanaolo keräyksessä kunnioituksena veteraane-

ja kohtaan.

Mainittakoon kuitenkin muutama paikkakunta. Jyväskylän tulos, johon eivät sisälly Vaajakosken ja Korpilahden tulokset, oli euromääräisesti luonnollisesti suurin, noin 87 000 €. Euroa/asukas-sarjan selkeä ykkönen oli Kannonkoski (3,38 €), toinen oli Viitasaari (1,73 €) ja kolmas Korpilahti (1,65 €). Yli euron paikkakuntia olivat Jyväskylä, Joutsa, Konnevesi, Laukaan Lievestuore, Multia, Saarijärvi, Toivakka ja Äänekoskella Konginkangas ja Suolahti. Uudella Saarijärvellä tehtiin ennätyksiä sarjassa €/varusmies. Uurainen on syytä mainita uutena keräyksen mukaan lähtijänä hyvällä tuloksellaan. Keräyskuluprosentti on ilo kertoa, sillä se oli Keski-Suomen keräyspiirissä vain 3,47 %, mikä aiheutui pääosin vapaehtoistoimijoiden ja varusmiesten muonitustarjoiluista.

Vuoden 2010 keräys valmistella

Alkaneen vuoden keräysvalmistelut ovat käynnistyneet jo viime vuoden puolella. Keräyslupa on saatu vuosille 2010–2011, ja joukko-osastot ovat luvanneet tukeaan entiseen tapaan.

Hyvä keräystulos on edelleen odotettavissa, mikäli vapaaehtoistoimijat jaksavat jatkaa veteraaniamme tukemista. On ilo todeta, että keräys toteutetaan jo lähes täysin Sotiemme veteraanit keräys -nimikkeen alla, mikä korostaa kaikkien veteraaniamme yhteenkuuluvuutta ja veljeyttä. Keski-Suomessa sotainvalidien perinteinen paikalliskeräys toteutetaan enää vain yhdellä paikkakunnalla; muutoin sotainvalidit ovat mukana 20 paikkakunnalla yhteiskeräyksessä.

Kiitän teitä kaikkia, jotka olette olleet tukemassa kunniankansalaisiamme talvisodan alkamisen 70. juhluvuonna 2009 arvokkaalla tavalla. Toivon teille kaikille myös alkavaan keräykseen mukaan lähteville jaksamista. Näyttäkäämme jälleen kerran, kuinka juhlapuheet laitetaan käytännöiksi osoittaen kunnioitusta ja kiitollisuutta veteraanilemmem talvisodan päättymisen 70. juhluvuonna 2010.

Kari Kilpeläinen
Sotiemme veteraanit
Keski-Suomen keräyspiiri
Piiripäällikkö

Talvisotailta yleisömenestys Viitasaarella

Viitasaaren Reserviupseerit ry:n ja Viitasaaren Reserviläiset ry:n järjestämä Talvisodan päättymisestä 70 vuotta -ilta kokosi 120 kuulijaa Viitasaaren kaupungintalolle 1.12.2009. Valtuustosali pullisteli kuulijoiden määrästä, ja järjestäjät olivat todella tyytyväisiä viitasaarelaiden kiinnos-

tuksesta tapahtumaan.

Viitasaaren Reserviläiset ry:n puheenjohtaja Kauko Ikäheimonen toivotti yleisön tervetulleeksi. Illan aluksi katsottiin puolen tunnin puhutteleva dokumentti talvisodasta. Se antoi tiiviin historiallisen katsauksen sodan syytymisen syistä ja realistisen ku-

van sodan aiheuttamista mittamattomista kärsimyksistä Suomen kansalle.

Korvikekahvit ja Martti Porvalin luento

Dokumentin jälkeen juotiin aidot korvikekahvit, mikä oli monelle iltaan osallistujalle uusi ja ainutlaatuinen makuelämys. Korvikkeen juonnin aikana yleisöllä oli mahdollisuus tutustua esille tuotuihin talvisodan aikaisiin varusteisiin ja aseisiin.

Illan päätteeksi Martti Porvali luennoi viitasaarelaiden miesten talvisotaan osallistumisesta. Luennossaan hän kertoi havainnollisesti, miten joukkojen kokoaminen tapahtui liikekannallepanossa. Viitasaarelaisia reserviläisiä kutsuttiin ylimääräiseen harjoitukseen 7.10.1939 alkaen. Suurin osa viitasaarelaisista miehistä sijoitettiin 10. divisioonan 28. ja 29. jalkaväkirykmenttiin.

Näiden rykmenttien vastualueet olivat Suvannon pohjoispuolella Laatokan ja Kiimajärven välisellä alueella. JR 28 toimi Taipaleen ja JR 29 Sakkolan lohkolle. Porvalin mukaan viitasaarelaisia kaatui talvisodassa yhteensä 72 miestä.

Kunniavieraina veteraanit ja lotat

Talvisotaillan kunniavieraita olivat paikalle saapuneet veteraanit ja lotat. Viitasaarelaisia talvisodan veteraaneja oli illassa mukana kaksi: Lauri Paananen ja Arvo Kananen. Korkeasta iästään huolimatta he jakoivat olla mukana koko illan ja toivat läsnäolollaan arvokkuutta talvisotailtaan.

Tilaisuuden päättösanoissa Viitasaaren Reserviupseerit ry:n puheenjohtaja Kari Hämäläinen kiitti erityisesti sotiemme veteraaneja ja lottia sekä kotirintaman naisia, vanhuksia ja lapsia.

Reijo Pekkarinen esittelee talvisodan aseita.

Yhtenäisen, yksimielisen Suomen kansa puolusti maataan sitkeästi ja suurin uhrauksin, mikä ansiosta vihollisen hyökkäys saatiin torjuttua ja Suomen itsenäisyys pelastettua. Toivottavas-

ti osoitamme veteraanisukupolvelle kiitollisuuttamme muuttenkin kuin pelkin sanoin. Nyt se on vielä mahdollista!

Kari Hämäläinen

Talvisodan veteraani Lauri Paananen ja Martti Porvali keskustelevat.

Kohtalokas pommi surmasi 24 taistelijaa Taipaleenjoella 70 vuotta sitten

Oli tammikuun 16. päivä 1940 Taipaleenjoella Karjalan kannaksella. Jyväskylän sotilaspiirissä perustetun JR 19/28:n I pataljoonan sijoitetut Keski-Suomen taistelijat olivat asemissaan Linnakankaalla. Pakkanen paukkui yli 30 asteen voimalla, ja Laatokalta puhaltava tuuli lisäsi sen purevuutta. Rintamalla oli rauhallista. Sotapäiväkirjan mukaan "muutama ryssän kone tiedusteli". Puna-armeijan tiedustelukoneet olivat etsimässä maaleja pommikoneille. Kirkas pakkassää suosi lentotoimintaa. Suomen ilmavoimien vähälukuiset hävittäjät ja olematon ilmatorjuntakalusto mahdollistivat vihollisen toiminnan.

Oli tammikuun 18. päivä 1940. Viholliskoneet lensivät ja pommitivat pitkin korsulinjaa. Korpilahden miehet olivat juuri tulleet sau-

nasta ja päästäneet Hankasalmen miehet saunomaan. Taivas repesi ja maa vavahti, kun valtava 1000 kilon lentopommi räjähti Linnakankaalla miehistön majoituskorsun oven nurkalla ja repi korsun kivin ja hirsikasaksi. Räjähdys hautasi maamassoja ja hirsien alle 44 sotilasta, joista 24 kaatui ja yli kymmenen haavoittui. Pommi teki valtavan, halkaisijaltaan yli 15 metriä leveän ja seitsemän metriä syvän kraatterin.

JR 19:n I pataljoonan sotapäiväkirja kuvaa dramaattista tapahtumaa: "Aamu rauhaisa. Klo 9.30 alkoi tykistökeskitys ja klo 13 ilmopommitus pitkin linjaamme. Sattui täysosuma 3. komppanian korsuun, jolloin vänrikki Hilppö ja yli 20 miestä saivat surmansa. Klo 15 Hilppö löytyi maan seasta vahin-

goittumattomana. Illalla raivaustyöt jatkuivat ja löytyneet ruumiit vietiin pois."

Pommi surmasi kaikkiaan 24 sotilasta, joista peräti kymmenen oli Korpilahdelta ja muutkin pääosin lähipitäjistä. Yhdeksän korpilaitelasta kaatui heti ja yksi menehtyi kenttäsaaralassa neljä päivää myöhemmin. Paikalle hälytetyt aseveljet kaivoivat epätoivon vimmalta ilma-aukkoja raunioon ja estivät näin raunioihin hautautuneiden sotilaiden tukeutumisen. Korsun jäänteistä kaivettiin esiin kaatuneita ja haavoittuneita, joista monet olivat ilmanpaineesta ja tärähdyksestä täysin sekaisin. Pommitus aiheutti sodan suurimmat yhden päivän tappiot korpilaitelaisille. Tappiot olisivat olleet vieläkin pahemmat ilman ripeitä pelastustoimen-

piteitä.

Korpilahden kirkossa pidettiin suuret ja koskettavat sankarihautajaiset 20. helmikuuta 1940, jolloin rovasti Antti Valanteen johdolla siunattiin yhdeksän kaatunutta kotipitäjän multiin. Pataljoonan komentajan, majuri Väinö Lieskan lähettiupseeri, vänrikki ja pastori E. Kiviranta toi tilaisuuteen pataljoonan tervehdyksen ja surunvalittelun. Professori Mauno Jokipiin sanoin "suurempaa surun päivää talvisodan Korpilahdella ei muisteta".

Lähdeteoksena on ollut Mikko Strangin toimittama Korpilahden veteraanimatrikkeli Rakkautta maahan ja kansaan (Saarijärvi 2003).

Matti Hyvärinen

Korpilahden Isänmaan ystävät ovat pystyttäneet muistolaatan tuhoutuneen korsun kohdalle. Piirien sotahistoriallisella retkellä käydä hiljentymässä paikalla. Kuva: Mikko Strang.

Kunniaa kunnian kenttien taistelijoille

Kiitokset veteraaneille ja tukijoille

Vuoden kestäneen hankkeen aikana työryhmä sai apua monelta henkilöltä. Jokaiselle suuri kiitos, sillä saimme teokseen materiaalia, jonka kokoaminen olisi venyttänyt 454-sivuisen teoksen ilmestymisaikataulua kuukausittolkulla. Suuressa kiitollisuudenvelassa työryhmä on luonnollisesti veteraaneille ja heidän omaisilleen. Kiitos kun kestitte vierailujemme vaivan ja annoitte käytettäviksemme albumikuviinne ja kertomuksianne. Veteraanien muistelmät muodostavat kirjan pääannin harvinaisten sotaotosten ohella.

Työryhmä toivoo, että 13.3.2010 julkaistava Taipaleen päiviä -teos edesauttaa veteraanien tekojen säilymistä kansakunnan muistissa. Painettu sana säilyy meidän kaikkien poistuttua maallisesta rivivahvuudesta.

Mikko Strang
työryhmän puheenjohtaja
sotilasmestari evp

Kuluvana talvena on muistettu 70 vuotta sitten käytyä talvisotaa ja kiitetty miehiä, jotka kykenivät pysäyttämään voittamattomaksi mainostetun suurvalta-Neuvostoliiton punaisen armeijan. Keski-Suomessa muistelu on painottunut Taipaleelle, jossa rintama pysyi koko talvisodan suunnilleen ennallaan. Taipaleen lohkolle puolustuskamppailun päävastuun kantoivat ensisijaisesti keskiuomalaiset reserviläiset, joskin eteläpohjalaisia oli Laurilan rykmentin verran.

Maaliskuun 13. päivänä 2010 tulee kuluneeksi 70 vuotta talvisodan päättymisestä, ja tasavuosisikymmenen juhlatilaisuudet huipentuvat valtakunnalliseen ja maakunnallisiin tapahtumiin. Sen vuoksi Itä-Kannaksen taisteluista kertova historiatoeos julkaistaan samana ajankohtana.

Taipaleen päiviä

Teosta Taipaleen päiviä – talvisota Itä-Kannaksella 1939–1940 alettiin tehdä tasan vuosi sitten. Perustettiin epävirallinen työryhmä puheenjohtajanaan sotilasmestari evp Mikko Strang ja tekstin laatijana al-lekirjoittanut. Hankkeen aikana lu-

kuisat henkilöt ovat suuresti auttaneet työryhmäämme aineistoa, veteraanikertomuksia ja valokuvia, toimittamalla. Kenenkään osuutta millään tavalla väheksymättä työryhmä mainitsee tässä yhteydessä Keski-Suomen Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtajan, kapteeni evp Timo Hakalan, kirjan taittajan Pekka Suomäen ja kotiseutuneuvos Kauko Sorjosen.

Kirjassa on käytetty Keskiuomalaisen Taipale ja Kempin rykmentti -teoksissa olevia veteraanikertomuksia, mutta myös uusia haastatteluja on tehty. Talvisodan veteraanien iän ollessa jo reilusti yli 90 vuotta haastattelujen löytäminen ei enää ollut helppoa.

Valokuvien osalta työryhmä osui melkein kultaasuoneen löytämällä useita ennen julkaisematonta otoksia Taipaleelta. Niitä oli Puolustusvoimain Kuvakeskuksessa ja veteraanien, muun muassa lääkärikapteeni M. Rouhunkosken, albumeissa. Saimme käyttömme myös luutnantti Urho Kähösen kaikki Taipaleen kuvat, josten lopulta kirjaan kertyi lähes 200 sotakuvaa, joista lähes puolta ei ole aikaisemmin kirjoissa nähty. Kirjan päättää värikuvaliite, jos-

sa on 179 otosta itäiseltä Kannakselta Kirvesmäeltä, Terenttilästä, Linnakankaalta, Järisevänniemeltä, Kaarnaajoelta, Vilakkalasta, Patoniemestä, Volossulasta, Keljasta, Runteenmäeltä, Sakkolasta, Pyhäjärveltä, Käkisalimesta ja monesta muusta paikasta. Kuvat on otettu vuosina 2000–2010, viimeiset muutama viikko sitten. Työryhmän ja avustajien otokset kertovat, millä kunnian kentät tänään näyttävät. Paikoin sodan jäljet ovat maastossa yhä selviä.

Sotakohtaloita

Yksittäisten taistelijoiden kohtalot sodassa vaihtelivat tietysti suuresti. Historiakirjasta on luettavissa, kuinka tähänkin teokseen runsaasti haastateltu korpilaitelainen Onni Välivaara selvisi naarmuitta, kunnes helmikuussa 1940 määrättiin upseerikouluun. Hänen eteenä oli tipahtanut kranaatti, mutta se oli jäänyt suutariksi. Lammilainen Kaarlo J. Laaksonen helmikuussa 1940 tulleesta JR 63:sta ehti olla asemissa Terenttilän hiekkakuopan maastossa vajaat kaksi tuntia ja sitten viereen osunut kranaatti surmasi aseveljen ja haavoitti Laaksosta vakavasti. Laukaustakaan tämä ei ehtinyt ampua, mutta on silti Taipaleen taistelija. Muutamat miehet

haavoittuivat useampaankin kertaan ja palasivat väkisin rintamalle, vaikka toipumiskausi oli luvattu. Se oli kuuluisaa Taipaleen henkeä.

Uutta tietoa löytyy aina

Joku voi kuvitella jo ilmestyneiden sotakirjojen kertovan kaiken olennaisen, mutta oletus on väärä. Taipaleen päiviä -kirjassa käsitellään myös Keljan taistelua, joka tapahtui Sakkolan lohkolle, mutta oli kiinteässä yhteydessä Taipaleen yhteenottoon. Niinpä tutkiessamme tammikuun 2010 alussa Keljan jo hieman metsittyä aukeaa hämästyksemme oli suuri huomattavamme, ettei sinänsä erinomainen vuoden 1938 kartta pitänyt maaston muodon osalta ollenkaan paikkansa. Keljan aukeiden läpi kulkee kaksi jyrkkää rinnettä, toinen rotkomainen, eikä niitä ole karttaan merkitty. Maaston nähtyään herää ajatus, että Keljan taistelun kulku pitäisi kirjoittaa uusiksi. Se on kuitenkin toinen juttu eikä tähän opukseen ehtinyt.

Taipaleen päiviä -kirja julkistetaan Viitasaaren lukioilla 13.3.2010 klo 13.00 alkavassa tilaisuudessa.

Kimmo Sorko
filosofian maisteri

Korsulauluperinne elää Saarijärvellä

Saarijärven kaupungintalolta on poistumassa kiitollinen yleisö. Saarijärvi-salissa oli hetki sitten päättynyt konsertti, joka ei ollut jättänyt kuulijaansa kylmäksi. Moni osallistuja oli pyyhkinyt silmäkulmastaan kyynelä. Sota-ajan muistot olivat heränneet kuulijan mielessä. Nuoremmalle runot ja tekstikatkelmat sekä laulut kertoivat menneestä, ajasta, jonka vanhempamme ja isovanhempamme olivat kokeneet, ajasta, jolloin isänmaamme olemassaolo oli vaakalaudalla.

Saarijärvi-salin estradilla olivat vastikään esiintyneet Veli-Pekka Halmila, Juhani Ollikainen ja Reima Rossi. Heidän taustanaan soitti Sopuointu-orkesteri. Saarijärven oma korsuorkesteri, johon kuuluvat Esa Hyyppä, kitara ja klarinetti, Tarja Nieminen, kontrabasso, Sari Rahkonen, haitari, ja Sirpa Varvikko, viulu. Sotavuosiin johdattelevat sellaiset laulut kuin Vartiassa, Elämää juoksuhaudoissa, Äänisen aallot, Ilta Kannaksella, Eldankajärven jää jne. Korsulaulutapahtumassa Saarijärvi-salissa oli noin 300 henkeä. Aina-kin kotipaikkakunnalla suosios-ta kertovat täydet salit kerta kerran jälkeen.

Kysyttäessä Saarijärven Sotaveteraanien puheenjohtaja Martti Rantala kiteytti korsulaulutapahtumien merkityksen: – Korsulaulut ovat tärkeä side sodan käyneitten veteraanien ja nuorempien sukupolvien välillä. Tilaisuudet palvelevat perinteen siirtämistä nykyisille ja tuleville sukupolville. Veteraaneille ne palauttavat mieleen muistoja korsuelämästä varsinkin pitkän asemasodan ajalta. Puhdetöiden ohella laulut auttoivat selviytymään ja irrottautumaan sodan kauhuista. Monet sotaveteraanit ovat olleet mukana joka kerta Saarijärven konserteissa. Veteraanit arvostavat suuresti tilaisuuksia ja

ta enimmäkseen esittää sodan tunnoista kertovia runoja ja katkelmia sotakirjallisuudesta. Runoja hän on ottanut Yrjö Jylhän Kiirastuli-kokoelmasta ja tekstipaloja Väinö Linnan Tuntemattomasta sotilaasta.

Juhani Ollikainen, saarijärveläisryhmän primus motor.

ovat kiitollisia esiintyjille, että he vapaaehtoisesti ja korvauksetta järjestävät näitä tapahtumia, puheenjohtaja Rantala totesi.

Kolme mainiota miestä

Juhani Ollikainen on esiintyvän ryhmän primus motor. Lisäksi hän suorittaa silloin tällöin trubaduurikeikkoja ja esiintyy myös toisen ryhmän solistin Reima Rossin kanssa. Korsulauluista ja sota-ajan jälkeisen jälleenrakennuskauden lauluista koostettujen konserttien menestys laittoi toissa syksynä kokeilemaan Olavi Virran ja Kari Tapion suosikkilaulujen konsertilla. Tähänkään tilaisuuteen kaikki halukkaat eivät mahtuneet.

Veli-Pekka Halmila, joka tunnetaan Saarijärvellä osaavana näytelmien ohjaajana ja näyttelijänä, laulaa väliin joukossa, mut-

ta enimmäkseen esittää sodan tunnoista kertovia runoja ja katkelmia sotakirjallisuudesta. Runoja hän on ottanut Yrjö Jylhän Kiirastuli-kokoelmasta ja tekstipaloja Väinö Linnan Tuntemattomasta sotilaasta.

Kuinka kaikki alkoi

Juhani Ollikainen oli puuhämienä jo vuonna 1991. Yhdessä saarijärveläisten yrittäjänaisen kuoron kanssa hän esiintyi teemalla Korsulauluja ja kirjeitä. Kuoron, Y-sistersin, kanssa hän esitti korsulauluja ja Aino ja Voitto Leed katkelmia edellisen vanhempien sotavuosiin käymästä kirjeenvaihdosta. Lisäksi ohjelmaan kuului Tuula Kaihlajärven, Aino Leedin ja Liisa Suomäen omia runoja, jotka kertoi-

vat lapsuudesta ja nuoruudesta sodan varjossa.

Alkuajoilta Ollikainen muistaa Hippohallin esiintymisen Jyväskylässä. Paikalla oli 2500 Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön edustajaa, jotka olivat kokoontuneet valtakunnallisille Sisarpäiville. – Kun oli laulettu Iso Lita, Äänisen aallot, Eldankajärven jää ja muut sota-ajan rallit, luettu näytteitä kirjeistä sinne jonnekin ja sieltä jostakin ja lausuttu runot, vuorossa oli päätös: Veteraanin iltahuuto. Se nosti jokaisen kuulijan tunteet pintaan, Juhani Ollikainen kertoo. – Orkesteri oli alun perin vain kaksijäseninen: Esa Hyyppä, kitara ja klarinetti, ja Harri Honkonen, haitari.

Pentti Ruohotie

Lavastuksessa on tuntua sieltä jostakin. Miehet vasemmalta: Juhani Ollikainen, Veli-Pekka Halmila ja Reima Rossi.

Saarijärvi-salin lavalla Juhani Ollikainen (vas.), Reima Rossi ja Veli-Pekka Halmila.

Blenheim taas sotakesän kuosissa

Bristol Blenheim IV -pommikone BL-200 seisoo vuosikymmenten tauon jälkeen ylväänä tuoreessa kesän 1944 asussa Keski-Suomen Ilmailumuseossa. Blenheim (lausutaan blenim) oli ilmavoimiemme runsaslukuisin (97 kappaletta) pommikone. 1930-luvun lopulla suunniteltu kone oli hetken aikansa nopeimpia, mutta jo sodan keskivaiheilla auttamattomasti vanhentunut. Pommikuorma oli pieni, torjunta-aseistus vaatimaton eikä nopeus- ja kiihtyvyyden enää ollut.

Kone sai nimensä Oxfordin lähellä sijaitsevan Blenheim Palacen mukaan. Palatsin omisti lordi Rothermere, joka tilasi Bristol-tehtaalta nopean liikelentokoneen, Blenheimin edeltäjän. Meillä se tunnettiin Pelti-Heik-

kinä tai Blennuna. BL-200 on Suomessa lisenssillä valmistettua VI-sarjaa. Sitä tehtiin kymmenen kappaletta keuhkolla 1944. BL-200 koelennettiin 21.3. ja lensi PLeLv 42:n riveissä 55 sotalentoa kesällä 1944.

Entisöinnin pitkä tie

Sodan jälkeen kone varastoitiin, mutta peruskorjattiin 1952–54. Se lensi suunnistuskoulukoneena ja yhteyskoneena. Viimeinen lento oli 5.6.1957. Vuonna 1960 kone pantiin seisomaan muistomerkkinä Luonetjärven varuskunnan päävartion viereen. Sitä kesti kaksitoista ja puoli vuotta. Koneen entisöinti aloitettiin 1972, mutta työ keskeytyi yli 35 vuodeksi.

Vauhtia tuli 2005, kun varuskunnan päällikkö, eversti Juhana Suonperä ehdotti Hurricane-hävittäjän entisöintiä muistomerkiksi. Ilmailumuseon entinen johtaja, ilmailukirjailija ja lentokonearkologi Hannu Valtonen ehdotti kuitenkin BL-200:n kunnostamista. Onhan Luonetjärvi perinteisesti ollut pommikonetukikohta.

Työhön tarttui Ilmasotakoulun Kilta Hannu Valtosen johdolla keuhkolla 2007. Kilta hankki kunnostustilaksi huoltoteltan, ja kolmen aktiivin ydinryhmällä sekä monien muiden avulla työ saatiin tehdyksi reilussa vuodessa. Koneetta ei varsinaisesti entisöity, vaan kunnostettiin museokoneeksi. Sisältä puuttuu paljon tavaraa, ja esimerkiksi tornikonekivääri on jäljennös. Sodan jälkeisen romutusvimman takia osia ei juuri ole säilynyt. Niitä metsästettiin yksityisten kokoelmista myöten. Muun muassa riippuantennin vastapaino löytyi tätä kautta.

Juuret Jugoslaviassa

Kunnostusta tehdessä ilmeni mielenkiintoisia seikkoja BL-200:n historiasta, Valtonen kertoo. Koneen juuret ovat Jugoslaviassa. Jugoslaviakin alkoi valmistaa lisenssillä Blenheimiä, mutta Saksa halusi tehtaallaan tilat omaan tuotantonsa ja myi kaiken Blenheim-materiaalin Suomeen.

Suomalainen VI-sarja BL-

196–205 tehtiin pitkälle jugoslaviavien aloittamista osista. Tilattiin myös viiden koneen VII-sarja, mutta se jouduttiin Kannaksen suurhyökkäyksen takia keskeyttämään. Osia oli kuitenkin valmiina. Ja kun keskeytetyn sarjan koneista kahta oli käytetty kahden ollessa olevan peruskorjaukseen, joutuu kysymään, eikö VII-sarja sittenkin tullut valmiiksi, kun sodan jälkeen peruskorjattiin BL-173, 199 ja 200, sanoo Valtonen. Hänen mukaansa alkuperäistä BL-200:aa on vain noka, muista osista voidaan heittää kysymysmerkkejä.

Mikä sitten oli syy? Yksi mahdollinen vastaus on lisenssimaksulta välttyminen. Niitä ei tarvinnut maksaa peruskorjattua koneesta, uudesta ehkä joku olisi saattanut kysyä... BL-200:n arvoa ja alkuperäisyyttä tämä ei kuitenkaan himmennä, vaihtaaan lentokone osiaan, rakennuu uudelleen jatkuvasti peruskorjauksen yhteydessä ja siihen vaikuttavat pysyvät menettelytavat ja ajallis-paikallinen jatku-mo. Tämä pätee yhtä lailla tämän päivän liikennekoneisiin.

Ilmasotakoulun Killan ansioita meillä on nyt maailman ainoa Blenheim tallella. Maailmalla lentää kyllä jokunen, mutta ne ovat Kanadassa tehtyjä Bolingbroke-versioita, jotka mitoiltaan eroavat hiukan Blenheimistä.

Teksti ja kuva: Hannu Karjalainen

Blenheim numeroina

Siiven kärkiväli:	17,17 m
Pituus:	12,98 m
Korkeus:	3,05 m
Moottorit:	Kaksi 9-syl. Bristol Mercury VIII -tähtimoottoria
Aseistus:	Kolme 7,7 mm Browning-konekivääriä, pommikuorma 400–800 kg
Huippunopeus:	450 km/t 5000 metrissä
Lakikorkeus:	9200 m
Toimintamatka:	860–1200 km

12.12.2009 vietettiin Luonetjärven varuskuntakerholla MPK:n piiripäällikkö Paavo Seppäsen läksiäisiä. 2.12. Seppänen oli täyttänyt 60 vuotta. Vuoden vaihduttua hän jäisi eläkkeelle. Moni taho onnitteli Seppästä ja kiitti piiripäälliköajasta. Kuvassa Keski-Suomen Reserviupseeriipiirin toiminnanjohtaja Kari Löfgren (vas.) ja varapuheenjohtaja Juhana Houni muistamassa Seppästä.

Blenheim seisoo taas ylväänä Keski-Suomen Ilmailumuseossa.

Piiripäällikön katsaus

Olen aloittanut nöyrin mielin Keski-Suomen maanpuolustuspiirin piiripäällikön tehtävät. Melko tutuksi tullut toimintaympäristö laajan vapaaehtoisestien, toimivan tukiverkoston ja hyvien toimitilojen myötä helpottaa työtäni. Luonnollisesti nyt saatu aikaisempaa laajempi vastuu asettaa lisähaasteita. Uskon selviytyväni tehtävistäni hyvässä yhteistyössä sitoutuneiden toimijoiden ja puolustusvoimien antaman erinomaisen tuen ansiosta. Ilman niitä tehtävästä ei selviä. Toivon saavani tukea ja kehitysesityksiä, joita voimme yhdessä jalostaa aina paremmiksi kursseiksi ja koulutustapahtumiksi.

Juha Orava aloitti koulutuspäällikkönä

Tehtävääni helpottaa uuden koulutuspäällikön saaminen riviin. MPK:n toiminnanjohtaja on hyväksynyt esityksestäni KSmp:n koulutuspäälliköksi datanomi, reservin kersantti Juha Oravan vuoden alusta lukien. Kun piirin suoritepalkkioiseksi toimihenkilöksi on nyt saatu liike- ja markkinointialan osaaja, uskon ja toivon sen tuovan uusia ajatuksia toimintaamme meidän puolustusvoimataustaisten näkökulmien lisäksi. Myös aito reserviläiskatsantokanta lienee lisävahvuus.

THJ2010 on jo käytössä

MPK:n tiedonhallintajärjestelmä THJ2010 on otettu käyttöön. Kriittikkä on tullut kentältä, osin aiheellisestikin. Uusien järjestelmien käyttöönottoon liittyviä vaikeuksia on ollut osin meistä käyttäjistä, osin järjestelmän alkuhaasteista johtuen. Uskon tämän lehden julkaisuhetkellä tilanteen olevan jo melko hyvä.

Järjestelmä on varmasti hyvä ja vastaa asetettuihin vaatimuksiin, mutta lienee normaalia, että kaikki asiat eivät loksahda heti paikalleen. Pyydän malttia, pyrimme kouluttamaan toimijoita

järjestelmän käyttäjiksi eri tilaisuuksissa. Vanhaa järjestelmää ei kannata enää haikailla. Se on otettu pois peruskäyttäjien käytöstä. Nyt katse eteenpäin!

Kurssimäärät vs. laatu

KSmp:n kurssi- ja tapahtumamäärät sekä kurssilaisten määrät lienevät maksimissaan. Noin sadan kurssin ja tapahtuman, reilun 2500 kurssilaisen ja vajaan 4000 kurssivuorokauden määrät päättyneenä vuonna ja suunniteltuna alkaneelle vuodelle olivat ja ovat erittäin haasteellisia. Vuosisuunnitelman mukaiset kurssit pyritään toteuttamaan, mutta ns. pihtisynnytyksinjälle en mielelläni lähde. Mikäli kurssit eivät täyty kohtuamarkkinoinnin jälkeen, voitaneen todeta, että kurssille ei ole ollut aitoa tarvetta, ja tarkastella syytä ja jatkokehitystarpeita.

Peräänkuulutan kurssimäärän sijaan panostamista laatuun. Tätä edellyttää muun muassa se, että puolustusvoimien tilaamilla kursseilla kouluttajana saavat toimia vain puolustusvoimien

hyväksymät kouluttajat. Myös MPK:n kursseilla pyritään vaatimusten mukaisten kouluttajien käyttöön portaittain MPK:n Kouluttamisen koulutusohjelman myötä.

MPK:n strategian mukaan kurseista tulee jatkossa olemaan noin 2/3 sotilaallisia tai sotilaallista valmiutta palvelevia kursseja ja loput siviilikursseja ja tapahtumia. Eli ns. suurelle yleisöllekin on MPK:lla jatkossa kurssitarjontaa.

Kouluttajakoulutus jatkuu

MPK:n strategiaan kuuluva arvostetun ja osaavan koulutusorganisaation statuksen saavuttaminen vaatii jatkuvaa toimijoiden koulutautumista. Tämän haasteen toteuttamiseksi jatketaan MPK:n Kouluttamisen koulutusohjelmaan kuuluvaa kouluttajakoulutusta ja kurssinjohtajakoulutusta alkaneena vuonna piirissämme kolmella eri kurssilla. Mutta me ”vanhat” kouluttajat, alkäämme pelästyä, meille on edelleen tehtäviä ja voimme

Kari Kilpeläinen

jatkaa kouluttajina ja kurssien johtajina niin kauan, kuin voimme näyttää osaamistamme. Suosittelemme kuitenkin kaikille mainituille kursseille osallistumista. Niillä on kokemuksesta selkeää hyötyä. Uskallan väittää, että jokainen meistä saa kyseisiltä kursseilta viimeisintä tietoutta ja menetelmiä eikä kertaakaan ole pahitteeksi.

Kurssin käynyt kouluttaja ja kurssinjohtaja sijoitetaan koulutus- ja tukiyksikköön (KOTU), jonka koulutusosaston ja tukiosaston seitsemään ryhmään on jo voitu sijoittaa vajaa 130 hen-

kilöä oman osaamisalueensa ryhmään. Näistä vain yhdellätoista henkilöllä on uuden koulutusjärjestelmän mukainen auktorisoitu kurssinjohtajakoulutus suoritettuna.

Oheessa on kertauksena MPK:n Kouluttamisen koulutusohjelman kolmiportainen koulutusohjelmakaavio.

Vapaaehtoistoimijoille ja paikallispiiripäälliköille vastuuta

Kurssien johtajat apulaisineen saavat entistä enemmän vastuuta. Vastuu alkaa kurssitarpeen kartoittamisesta, ja tätä seuraa kurssin suunnittelu, laadukas toteuttaminen ja lopettamistoimenpiteet. Samalla vastuuhenkilöitä pyritään kouluttamaan johtamis- ja suunnitteluprosessiin ja toisaalta vähentämään hieman toimihenkilöiden työpanosta. Eikä näiltä löydy asiantuntemustaan kaikkiin asioihin.

Myös paikallispiiripäälliköiden tehtäväprofiilia pyritään nostamaan, ja kannustan heitä entistä enemmän tulemaan mukaan kuntien kanssa tehtävään yhteistyöhön.

MPK tunnetummaksi, nuoria mukaan

MPK:n niin kuin monen muunkin vastaavan toimijan haasteena on ukkoutumisen ja akkautumisen hidastaminen. Puolustusvoimien tilaamalla kursseilla asia on kunnossa. Kouluttajat ovat sodan ajan joukkoihin sijoitettuja nuorehkoja reserviläisiä. Tavalla tai toisella muille kursseille täytyisi saada lisää nuorempaa väkeä tulevaisuutta ajatellen. Nykyisin kursseille osallistuvat ovat usein vähintään keski-ikä saavuttaneita, pois lukien opiskelijoille, koululaisille, varusmiehillä ja puolustusvoimien tilaamien kurssin kurssilaisille kohdenetut kurssit. Tämä ei suinkaan tarkoita sitä, etteikö meikäikäisten ikäisten kurssittamiseen olisi tarvetta. Koskaan emme ole yli koulutettuja. Meillä iäkäämmil-

lä on monilla aloilla ja kurseilla paljon annettavaa nuoremmille, koulutus- ja bittialan osaajasta ja sen tehtävänä on apunani kehittää MPK:n ja KSmp:n tunnettavuutta ja markkinoida toimintaamme ja kursseja. Erityiskohderyhmäksi otamme nuoret. MPK:n nettisivut uusiutuivat THJ:n käyttöönoton yhteydessä ja pyrkimys on, että sivumme ovat houkuttelevat ja ajantasaiset.

MPK:n tunnettavuudessa on parannettavaa. Olen perustanut KSmp:n sisäisen markkinointitiimin. Se koostuu muutamasta tiedotus-, markkinointi-, koulutus- ja bittialan osaajasta ja sen tehtävänä on apunani kehittää MPK:n ja KSmp:n tunnettavuutta ja markkinoida toimintaamme ja kursseja. Erityiskohderyhmäksi otamme nuoret. MPK:n nettisivut uusiutuivat THJ:n käyttöönoton yhteydessä ja pyrkimys on, että sivumme ovat houkuttelevat ja ajantasaiset.

Yhteistyötä viranomaisten kanssa

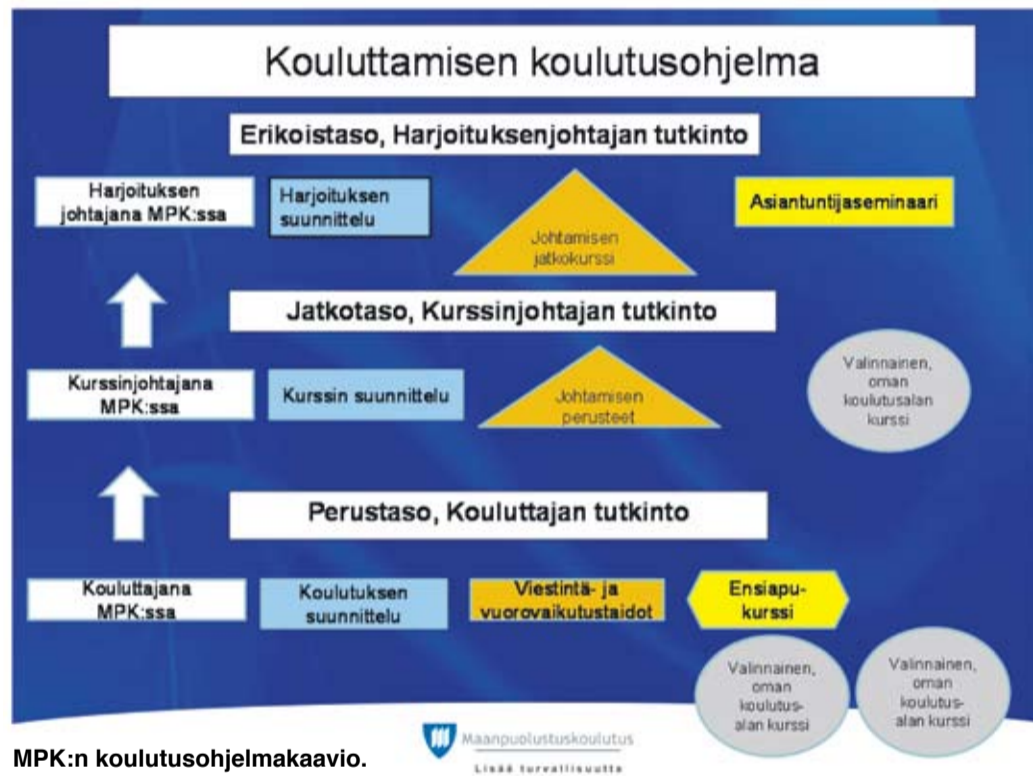
Toivon hyvin alkaneen yhteistyön viranomaisten kanssa jatkuvan. Varsinkin yhteistyö Keski-Suomen varautumiskoulutustyöryhmässä on ollut avointa ja lupaavaa. Yhteistyössä olemme jo selkeyttäneet työnjakoa ja pidän täysin selvänä sitä, että viranomaiset kouluttavat viranomaisvastuun ja -velvoittein esimerkiksi taloyhtiöiden johtoa ja vastuuhenkilöitä. MPK voi olla tukemassa tätä tärkeää työtä muun muassa järjestämällä asukkaalle kodin ja arjen turvallisuuteen liittyviä kursseja. Tällöinkin kouluttajina ovat asiansa osaajat.

Suomen Erillisverkkojen ja MPK:n kanssa tehdyn kumppanuussopimuksen mukaisesti pyrimme jatkossakin herättelemään kuntien ja terveydenhuollon vastuuhenkilöitä muun muassa VIRVE-kaluston käyttöön.

Toivotan kaikille lukijoille hyvää kevään odotusta, osallistumisinnokkuutta kursseillemme ja niiden markkinointia omille ja lähipiirillenne nuoria unohtamatta. Ole hyvä ja tutustu sivuihimme osoitteessa

www.mpk.fi/keski-suomi

Kari Kilpeläinen
Piiripäällikkö

MPK:n koulutusohjelmakaavio.

Esittelyssä MPK:n Keski-Suomen piirin uusi koulutuspäällikkö

Tulin valituksi MPK:n Keski-Suomen piirin koulutuspäälliköksi 1.1.2010 lukien. Seuraavassa on lyhyt esittely itsestäni.

Koulutuspäällikön osa-aikainen tehtävä on noin 80 päivää vuodessa. Päätoimena työskentelen Yrittäjien Paperipal-

velu Oy:ssä myyntipäällikkönä ja vastaan suorasuoritusmyynteistä. Sotilasarvoni olen kersantti. Palveluspaikkani oli II/78 IlmavTK Hallissa. Aktiivisesti olen ollut mukana MPK:n toiminnassa 2000-luvun alusta alkaen kurssilaisena, kouluttajana

ja kurssien johtajana. Olen osallistunut myös valtakunnallisille koulutuskurseille ja RUK:n kouluttajakurssille. Olen suorittanut Puolustusvoimien ammunnanjohtamistutkinnon. Lähellä sydäntäni ovat ase- ja ampu-makoulutus sekä kenttälääkintäkurssit, joista suuri kiitos Lauri Lammille. Harrastuksina minulla on metsästyks ja Tenolla kalastaminen.

Asustelen avoliitossa 1950-luvun omakotitaloa Korttesuonkadulla. Minulla on kaksi tyttäötä ja kaksi poikaa, joista vanhempi suorittaa varusmiespalvelusta Kajaanissa. Vuoden tavoitteeksi olen asettanut uusien aktiivisten reserviläisten saamisen toiminnan piiriin niin MPK:n kursseille kuin eri reserviläisyhdistysten sekä muiden yhteistyökumppaneiden toimintaan. Uskon sen onnistuvan kaikkien toimijoiden yhteistyöllä.

MPK:n Keski-Suomen piirin tuore koulutuspäällikkö Juha Orava (vas.). Kuva on otettu viime kesänä Kajaanissa Antti-pojan valatilaisuuden jälkeen.

Esittelyssä Keski-Suomen Aluetoimiston uusi koulutusupseeri

Olen Keski-Suomen Aluetoimiston uusi koulutusupseeri, kapteeni Petteri Kovalainen. Otin tehtävän vastaan vuodenvaihteessa majuri Ollipekka Honkoselta, joka jatkaa aluetoimistossa toisessa tehtävässä. Työnkuvaani kuuluvat reserviläiskoulutus, vapaaehtoisen maanpuolustustyön tukeminen, maakuntajoukkojen koulutus sekä muut aluetoimiston toimintaan liittyvät tehtävät.

Olen aikaisemmin palvellut muun muassa Jääkäriprikaatissa Sodankylässä ja kansainvälisissä tehtävissä Afganistanissa. Aselajitustaltani olen jalkaväkipseeri ja olen toiminut eri tehtävissä varusmieskoulutusta antavissa perusyksiköissä ja pataljoonan esikunnassa. Odotan uudelta tehtävältäni sujuvaa yhteistyötä reserviläisten ja maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Minuun voi ottaa yhteyttä sähköpostilla. Osoite on petteri.kovalainen@mil.fi tai puhelimitse numeron 0299 485 111.

Keski-Suomen Aluetoimiston uusi koulutusupseeri, kapteeni Petteri Kovalainen.

Pimeäämmunnat Viitasaarella

Otsalampujen valokeilat halkovat sysipimeää maastoa Ilmolahden ampumaradalla. Viitasaaren Reserviupseerien ampumaseuran Reijo Argillanderin ja Rei-

jo Pekkarisen johdolla laitetaan radalle kohta alkavien pimeäämmuntojen maalitauluja paikalleen. Pian syttyy eri etäisyyksillä olevien syöksyjätaulujen lä-

heisyyteen ulkotulua edes hiukan valoa antamaan, ja näin radalla on valmiina vihollisen päälle ryntäävä ryhmä hyvin kuvattuna ampujia varten.

Viitasaaren Reserviupseerien jokavuotinen pimeäämmunta alkaa ammunnanjohtajan puhe- ja kerrataan turvallisuussäännöt ja ammunnan kulku. Tänään ammutaan reserviläisrynnäkkökiväärillä ja sotilaspistoolilla. Ensimmäinen ampuja on valmiina hirvikopissa, ja muut osallistujat seuraavat kopin takana homman etenemistä. "Lataa ja varmista, suojatkaa kuulonne", kajahtavat ammunnanjohtajan komennot. Kun viimeinenkin otsalamppu sammuu, pimeys humauttaa päällemme. "Eihän täällä näe tähtäimiä ollenkaan", parahtaa ampuja. "Tähtää vaikka piipun kuvetta pitkin", muut ampujat antavat ohjeita. "Tulta", kuuluu käsky, ja samassa tuplalaukaukset kajahtavat tauluja kohti. Aseen suuliekin leppäta pimeässä, ja taulujen

ympärillä maa roiskuu niin että läiske käy. Pian puolikas ryntäyksestä on tyhjä. "Lipas irti, liikkuvat taakse. Tarkastan aseeni", kommentaa ammunnanjohtaja ja jatkaa: "Tyhjä laukaus tauluille päin. Tauluille mars." Ampuja kömpii ammutakopista päätänsä pyöritellen ulos ja epäilee kovasti, liekö yhtään reikää tauluissa. "Kyllä näin pimeällä on tosi vaikea ampua, kun edes tähtäimiä ei kunnolla erota." Kävelemme tauluille, ja yllätys, yllätys, kyllä sieltä muutamasta taulusta reikiä löytyy. Hyvä on alku.

Ammumme kukin ensimmäisen kierroksen ja toteamme yhdessä, että paikkalappuja kuluu varsin vähän. Mutta toisella kierroksella moni parantaa tulostaan ja pimeässä ampuminen alkaa tuntua hieman helpommalta: reikiä tauluissa on paikata asti.

Pian pimeäämmuntailta on ohi, ja taulut kerätään talteen odottamaan uutta harjoitusta. Kaikki ampujat ovat tyytyväisiä iltaan

Jarmo Salojärven tarkka laukaus.

ja ovat sitä mieltä, että tätä harvinaista herkkua pitäisi saada lisää. No, sitähan me pian taas pohdimme, kun laadimme tule-

Kari Hämäläinen

Reijo Pekkarisen räväkkä aloitus.

Keski-Suomen reservipiirien aluemestaruuskisat ilma-aseilla

Keski-Suomen reservipiirien aluemestaruuskilpailut ilma-aseilla pidettiin 17.1.2010 Karstulassa koulukiinteistön ilma-aseradalla. Kilpailun järjestelyistä vastasivat yhteistoimin Karstulan Metsästysseuramaaseura ry ja Tikkakosken Ampujat ry. Kilpailun johtajana toimi TiA:n puheenjohtaja Juhani Öhman ja teknisenä asiantuntijana Kalle Mykkänen. Tapahtuma vietettiin läpi ammattimaisella otteella. Osallistujia oli yhteensä kolmisenkymmentä, ja paikalla oli myös naiskautta D-sarjassa.

Kari Löfgren

Ilmapistooli

Sarja H		
1	Teemu Lahti	Saarijärven Reserviläiset 568
2	Kari Kautto	Saarijärven Reserviläiset 548
3	Juhani Öhman	Tikkakosken Reserviläiset 547
4	Pekka Marttinen	Lievestuoreen Seudun Reserviläiset 543
5	Risto Marjanen	Jyväskylän Seudun Reserviläiset 539
6	Kari Laitinen	Jyväskylän Seudun Reserviläiset 530
7	Matti Kunttu	Jyväskylän Seudun Reserviläiset 512
8	Jami Siukola	Jyväskylän Seudun Reserviläiset 496
9	Arvi Partti	Lievestuoreen Seudun Reserviläiset 495
10	Mikko Aivio	Lievestuoreen Seudun Reserviläiset 483

Sarja H50

1	Juhani Öhman	Tikkakosken Reserviläiset 368
2	Pekka Marttinen	Lievestuoreen Seudun Reserviläiset 361
3	Matti Kunttu	Jyväskylän Seudun Reserviläiset 345
4	Tapio Paappanen	Keuruun Seudun Reserviläiset 341

Sarja H60

1	Alpo Tuikka	Ääneseudun Reserviläiset 351
2	Kari Löfgren	Jyväskylän Reserviupseerit 350
3	Risto Marjanen	Jyväskylän Seudun Reserviläiset 346
4	Mikko Aivio	Lievestuoreen Seudun Reserviläiset 338
5	Arvi Partti	Lievestuoreen Seudun Reserviläiset 332

Sarja H70

1	Aimo Ahonen	Jyväskylän Seudun Reserviläiset 347
2	Erkki Vesamaa	Jyväskylän Seudun Reserviläiset 329
3	Martti Saarinen	Tikkakosken Reserviupseerit 323

Joukkueet ilmapistooli

Sarja H		
1	Jyväskylän Seudun Reserviläiset K. Laitinen, R. Marjanen, M. Kunttu	1581
2	Lievestuoreen Seudun Reserviläiset P. Marttinen, M. Aivio, A. Partti	1519

Sarja H50

1	Jyväskylän Seudun Reserviläiset A. Ahonen, R. Marjanen, M. Kunttu	1038
2	Lievestuoreen Seudun Reserviläiset P. Marttinen, M. Aivio, A. Partti	1031

Ilmakivääri

Sarja D		
1	Merja Ylönen	Ääneseudun Reserviläiset 339

Sarja H

1	Vesa Arpiainen	Vaajakosken Reserviläiset 565
2	Kari Hallila	Ääneseudun Reserviläiset 553

Sarja H50

1	Kari Hallila	Ääneseudun Reserviläiset 369
2	Aimo Piispanen	Pihtiiputaan Reserviupseerit 342

Kivääriammunnan paluusta

Maaliskuulle on suunniteltu ase- ja henkisen valmennuksen tapahtumat KSA:n majalla KSA:n kiväärijaoston kanssa yhteistyönä. Asetekniikan ajankohta on torstai 18.3. klo 17.30 ja henkisen valmennuksen tiistai 30.3. klo 17.30.

Kolmensadan metrin leiri/harjoitus alkaa lauantaina 24.4. Pidän vakiokiväärirykettä netin avulla ajan tasalla, sillä suorituspaikat ovat joko Keuruulla tai Tikkakoskella. Jos on uusia halukkaita, juttuni lopussa on nettiosoite, johon voi ottaa yhteyttä.

Pienoiskiväärin sarjakilpailu alkavat 17.5. KSA:n radalla.

Sarjakilpailut ovat tuttuun tapaan maanantai-iltaisina paitsi Karstulan ampumaviikolla lauantaina 3.7. Päätökilpailu on todennäköisesti lauantaina 11.9. KarMAS ei ole vielä tehnyt päätöstä ajankohdasta tätä kirjoitettaessa.

Graniitissa voidaan pitää omakustanteisia ohjattuja pienoiskivääriharjoituksia huhtikuun aikana, jos halukkuutta ilmenee. Halunne voitte ilmaista osoitteeseen aarne.ratinen@kolumbus.fi.

Ammunnallisin terveisin AOR

17.5. se sitten taas alkaa! Kuva: Pentti Ruohotie.

TALVISODAN TAIPALEELLE

Kuten joulukuun lehdessä tiedotin, reservipiirien tulevan kesän sotahistoriallinen matka tehdään sinne, missä keskisuomalaisista kootun 10. Divisioonan joukot olivat puna-armeijaa vastassa. Tulikaste tuli heti sodan alussa 30.11.1939 Taipaleenjoella Terenttilän-Kirvesmäen alueella.

Oppaaksi lähtevä everstiluutnantti evp Hannu Koskinen on laatinut matkaohjelman. Sen mukaan raja ylitetään 18.6. Nuijamaalla ja matka jatkuu aluksi Saimaan kanavaa seuraten Ihantalaan ja edelleen reittiä Muolaanjärvi-Ayräpää-Kiviniemi (majoitus), 19.6. reittisuunnitelma on Kiviniemi-Taipale-Kiviniemi-Valkjärvi-Kivennapa-Terijoki (majoitus), 20.6. kohti Suomea reittiä Terijoki-Vammelsuu-Kuuterselkä-Liikola-Perkjärvi-Viipuri (ostokset)-Tienhaara-Ihantala-Nuijamaa.

Matkalla käsitellään sotahistoriaa 1939-44, Karjalan historiaa, paikkakuntahistoriaa ja Saimaan kanavaa. Matka tehdään joustavalla aikataululla siten, että majoitushotelleissa Losevskaja ja Gelios oltiin klo 18 mennessä. Suomen puolella bussi ajaa reittiä Jämsä-vt 9 ja 4-Hirvaskangas-Jyväskylä-Vaajakoski-Lievestuore-Mikkeli-Lappeenranta-Nuijamaa. Aikataulu tarkentuu myöhemmin, mutta rajan pinnassa pyritään olemaan aamulla klo 9-10.

Täyshoitomatkan hinta jää tämänhetkisten hintatietojen mukaan alle 300 euron ja sisältää bussikuljetukset, majoituksen 2 hengen huoneissa, päivälliset ja aamiaiset hotelleissa sekä kenttälounaat (1 x voileipäkahvit ja 2 x keittolounaat) matkapäivinä. Lisäksi hintaan sisältyvät viisumikulut kirjausmaksuineen. Hinta on laskettu 40 hengen ryhmäköön mukaan.

Ilmoittautumiset 30.4. mennessä: Pertti Rahikainen, Varvikontie 4, 42100 Jämsä. Tässä vaiheessa tarvitaan nimi, osoite, puhelinnumero, lähtöpaikka, kopio passin kuva-aukeamasta ja todistus voimassa olevasta matkavakuutuksesta. Sen saa vakuutusyhtiöltä, koko A 4 ja mieluummin englanninkielisenä. Huom. passin tulee olla voimassa vähintään 6 kk matkan päättymisen jälkeen.

Tarkat aikataulut, ohjeet ja viisumianomuskaavakkeet ohjataan tulevat ilmoittautuneille laskun yhteydessä toukokuussa. Tiedossa on kiinnostava ja monipuolinen matka selkeän asiantuntijan opastuksella, joten eiköhän koota taas joukko ja lähdetä. Siis tervetuloa veteraanit, maanpuolustusväki, sotahistorian harrastajat ja muutkin kiinnostuneet ikään ja sukupuoleen katsomatta.

Pertti Rahikainen
 pertti.rahikainen@pp.inet.fi
 puh. 0400 259 469

Ohje RESUL:n ilma-aseiden mestaruuskilpailuihin ilmoittautumiselle

Tänä vuonna Keski-Suomen reservipiireillä on kunnia järjestää RESUL:n ilma-aseiden mestaruuskilpailut. Kutsu Hankasalmella järjestettäviin kilpailuihin löytyy RESUL:n nettisivuilta osoitteesta <http://www.resul.fi>. Kilpailujen nettisivut löytyvät osoitteesta www.veevee.info/resul2010.

Kilpailujen nettisivuilta on 1.3.2010 lähtien luettavissa eräluettelot. Myös käsiohjelma julkaistaan siellä sähköisessä muodossa. Sivuilta löydät myös lisätietoja muista kilpailuihin liittyvistä asioista.

Keski-Suomen reservipiirien osanottajien ilmoittautuminen 13.-14.3.2010 järjestettäviin ilma-aseiden mestaruuskilpailuihin tapahtuu seuraavasti:

1. Kaikki kilpailuihin osallistuvat ilmoittavat tietonsa (sotilasarvo, nimi, sarja ja laji/lajit, joihin osallistuu) 19.2.2010 mennessä sähköpostitse Keski-Suomen reservipiirien ampumatoimikunnalle osoitteeseen: ksres.ilmoittautumiset@gmail.com tai puhelimitse toimikunnan puheenjohtajalle Kari Laitiselle 040 581 3540.
2. Muista valtakunnallisista kilpailuista poiketen jokainen kilpailija maksaa osallistumismaksun itse, koska ilma-aseet eivät kuulu lajeihin, joiden osallistumismaksut piirit korvaavat jäsenille. Maksut suoritetaan Keski-Suomen reservipiirien kilpailutilille 104550-595102. Osallistumismaksua maksettaessa viestikenttään on merkittävä osallistujan sotilasarvo, nimi, sarja ja laji(t). Osallistumismaksut on suoritettava 23.2.2010 mennessä.
3. Lisätietoja antavat Kari Laitinen puh. 040 581 3540, Jami Siukola puh. 040 837 7817, Tapio Paappanen puh. 040 755 8919 ja Kari Löfgren puh. 0400 163 470.

Ilmoittautumisohje muihin kuluvan vuoden valtakunnallisiin kilpailuihin julkaistaan seuraavassa Keski-Suomen Maanpuolustaja -lehdessä. Tervetuloa Hankasalmelle koti-kenttätua hyödyntämään!

Keski-Suomen reservipiirien ampumatoimikunnan puolesta

Kari Laitinen
 puheenjohtaja

KILPAILUKUTSU

RESUL:n Keski-Suomen aluemestaruuskilpailut, pistooliampumahiihto, lauantaina 20.3.2010

Kilpailupaikka: Rajamäen ampumarata, Leppävesi

Ensimmäisen lähtöaika: klo 12.00

Aseitten kohdistusmahdollisuus klo 11:n jälkeen

Säännöt: Noudatetaan RESUL:n voimassa olevia sääntöjä.

Sarjat: H, H35, H40, H45, H50, H55, H60, H65, H70, H75 ja D

Kilpailumatka: mahdollisesti kaikilla 6-7 km Hiihtotyyli: vapaa
 Osanottomaksu kilpailupaikalla 10 €/hlö
 Asetta ei tarvitse kuljettaa mukana.
 Ampumamatka 20-25 m
 Taulun halkaisija 115 mm

Ilmoittautumiset: Jorma Kotanen

Syvöjanpolku 20

40270 Palokka

puh. 0400 282 162,
 sähköp. jormakotanen@hotmail.com
 tai Juhani Martin 040 543 0681

ILMOITTAUDU KURSSEILLEMME

www.mpk.fi, keski-suomi@mpky.fi

Piiripäällikkö puh. 0207 56 8905, koulutuspäällikkö puh. 0207 56 9039

Keski-Suomen maanpuolustuspiirin koulutus 2010

Parhaiten saat tietoa Keski-Suomen maanpuolustuspiirin kurssitarjonnasta kirjautumalla järjestelmään www.mpk.fi

1. Puolustusvoimien tilaama koulutus

Puolustusvoimien MPK:ita tilaama koulutus on aina sotilaallista koulutusta. KSmp:n järjestämille kursseille Keski-Suomen Alueoimisto (KSALTSTO) kutsuu reserviläisiään vapaaehtoiseen harjoitukseen (VEH). Näille kursseille et voi ilmoittautua MPK:n tietojärjestelmässä, mutta voit tutkia kurssia sieltä. Mikäli olet kiinnostunut kurssista etkä ole saanut VEH-kutsua, voit esittää osallistumishalukkuutesi sähköpostitse KSmp:lle kari.kilpelainen@mpky.fi tai juha.orava@mpky.fi. Mikäli kurssilla on tilaa, KSmp esittää sinua kurssille, KSALTSTO tekee päätöksen ja hyväksyessään lähettää VEH-kutsun.

Kurssin nimi	Kohdejoukko	Aika ja paikka
Vänrikkipäivä	KSALTSTO:n sijoittamat nuoret reservin vänrikit	17.4. ILMASK
Kohteen suojaaminen/MAAKK	Maakuntakomppanian reserviläiset	17.–18.4. PIONR
Kuntotesti	Reserviläiset	18.5. PIONR
Kenttälääkinnän jatkokurssi	Kenttälääkintätehtäviin sijoitetut lääkintäaliupseerit ja joukkueenjohtajat	28.–30.5. ILMASK
Johtamisharjoitus sotilasjohtajille (taso 4)	Maakuntakomppaniaan sijoitetut reserviläiset	28.–30.5. ILMASK
Kouluttajakurssi/MAAKK	Maakuntakomppaniaan sijoitetut reserviläiset	5.–6.6. PIONR

2. Sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus

Kurssin nimi	Kohdejoukko	Aika ja paikka
Kurssiväpelin kurssi	Ensisijaisesti MPK:n kurssien väpelit ja kouluttajat	20.2. ILMASK
VIRVE-kurssi 1	Reserviläiset, kuntien VIRVE-toimijat	20.2. ILMASK
Tiedotuskurssi	Maanpuolustusyhdistysten tiedotusvastaavat ja asiasta kiinnostuneet	20.–21.2. ILMASK
Hiihtomarssi, 30 km	Reserviläiset ja muut kiinnostuneet	Helmi–maaliskuu
Kouluttajakoulutuksen kurssi (taso 1)	MPK:n kouluttajiksi aikovat (sisältää teoriakokeen)	13.–14.3. ILMASK
Taktinen pistooli	Reserviläiset, omat aseet	10.–11.4. PIONR
Ensiapukurssi (kouluttajakoulutuksen osio)	Kouluttajakoulutukseen (taso 1) sitoutuneet ja muut	17.4. ILMASK
Pv:n ajo-oikeuskurssin jatkokurssi	Reserviläiset, oltava puolustusvoimien C-ajokortti	17.4. ILMASK
Rauhanturvaajan henkisen tuen kurssi	SRTL:n jäsenet, jotka ovat palvelleet rt-tehtävissä ennen vuotta 2000	16.–18.4. ILMASK
Ammunnanjohtajakurssi (KOTU)	KOTU-yksikön ampumakouluttajat ja yksikköön pyrkivät	24.4. ILMASK
Polkupyörämarssi, 80 km	Reserviläiset	24.4. Kivijärvi
Ammunnan peruskurssi (ampumakortti)	Ammunnasta kiinnostuneet reserviläiset	24.–25.4. ILMASK
Kivääriammunnan paluu	Kivääriampujat	17.4., 15.5., 28.8. ILMASK/PIONR
Hygieniapassikurssi	Kurssiväpelit ja asiasta kiinnostuneet	22.5. ILMASK
Reserviläisten ampumapäivä 1		22.5. ILMVTK
Kevät-Halli (yt-kurssi Pirkmp:n kanssa)	Ks. kurssit www.mpk.fi	14.–16.5. ILMVTK
Juoksetesti reserviläisille	Reserviläiset	Toukokuu, Jyväskylä
Ukkopekkapäivä	Perinneaseista kiinnostuneet reserviläiset	22.5. PIONR
Tarkka-ammunta 1	Reserviläiset	22.–23.5. PIONR

3. Siviilikoulutus

Siviilikoulukseen kuuluvat kurssit ovat kevätkautena kohdennettuja ensisijaisesti tilaajilleen (oppilaitokset, viljelijät, muut).

Ks. www.mpk.fi/keski-suomi

Keski-Suomen reservipiirien ampujien kalenteri 2010

Kilpailut

- 27.02. Keski-Suomen reservipiirien SRA-osakilpailu, Korpilahti
- 13.–14.03. RESUL ilma-aseet SM, Hankasalmi
- 20.03. Keski-Suomen reservipiirien SRA-osakilpailu, Keuruu
- 08.05. Keski-Suomen reservipiirien Kenraalin Malja cup I, J-P:n Pysti cup I, Keuruu
- 15.05. Keuruun avoin Falling Plate, PA 2, Keuruu
- 17.05. Keski-Suomen reservipiirien pienoiskivääri osakilpailu I, Jyväskylä
- 29.05. Keski-Suomen reservipiirien Kenraalin Malja cup II, J-P:n Pysti cup II, Keuruu
- 29.05. Keski-Suomen reservipiirien SRA-osakilpailu, Karstula
- 31.05. Keski-Suomen reservipiirien pienoiskivääri osakilpailu II, Jämsänkoski
- 05.06. Keski-Suomen reservipiirien palvelusammunnat, Keuruu
- 12.06. Keski-Suomen reservipiirien SRA-osakilpailu, Petäjävesi
- 12.06. Keski-Suomen reservipiirien kenttäkivääriammunta pm, Tikkakoski
- 14.06. Keski-Suomen reservipiirien pienoiskivääri osakilpailu III, Luhanka
- 16.06. Perinne kivääri kilpailu pm, 2 as. 100m, Ilmolahti Viitasaari
- 19.06. Keski-Suomen reservipiirien pistoolilajit pm, Tikkakoski

Harjoitukset, koulutukset ja muut tapahtumat

- 17.01. SRA-ampujakurssi, Jyväskylä
- 07.03. SRA-ampujakurssi, Keuruu
- 27.03. Perinne kivääriharjoitus, Tikkakoski
- 03.04. Perinne kivääriharjoitus, Tikkakoski
- 10.04. Perinne kivääriharjoitus, Tikkakoski
- 18.04. SRA-ampujakurssi, Jyväskylä
- 24.04. Perinne kivääriharjoitus, Tikkakoski

Loppuvuoden osalta kalenteri on Keski-Suomen Maanpuolustajassa 2/2010.

Ampujien kilpailukalenteri on nähtävissä myös piirien nettisivuilla osoitteessa <http://www.krsoppiiri.fi/> Sinne päivitetään kauden edetessä myös niiden kilpailujen ajankohdat, jotka vielä tässä vaiheessa eivät ole tiedossa, ja tässä ilmoitettujen kilpailujen aikatauluissa mahdollisesti tapahtuvat muutokset.

JYVÄSKYLÄ p. 0207 299 850 Tapionkatu 20 - KUOPIO p. 0207 299 852 Tulliportinkatu 27
TAMPERE p. 0207 299 857 Kuninkaankatu 10 - KOTISIVUT www.armoria.fi

Ratavuorojen varaukset ja asiakaspalvelu p. 0207 299 854 Varikkotie 160 VAAJAKOSKI

AV-ase ja erä Oy
Aseet, patruunat ja erävarusteet edullisesti!
www.av-ase.fi
puh. 014-768 803

Rakennuspalvelu
Mark Top Oy
-Uudisrakennukset
-Saneerukset
-Maalaus/tapetointi
-Vesieristys/laatoitustyöt
-Peltityöt
-Pienkaivurityöt
☎ 0400 916 365
marktopoy@gmail.com
T.Hakkarainen Äänekoski

Aidosti paikallinen - Varmasti suomalainen
POP-PANKIT KESKI-SUOMI
KEURUU • KONNEVESI • PETÄJÄVESI • MULTIA
KANNONKOSKI • KYJÄRVI • LÄNNEVESI • HANNULA
www.paikallisosuuspankit.fi

PalkintoPaja
mitalit, pokaalit, lautaset,
plaketit, patsaat,
kangamerkit, pinssit, viirit,
kaiverrukset...
Vasarakatu 9,
40320 Jyväskylä
p. 014-616 890
GSM 040 559 9680
www.palkintopaja.fi

TIKKA Spikes Oy
TIKKA
Turvallisesti jäällä.
TIKKA Turku Oy, Rinkakatu 11, 41100 TURKU
Puh. 020 333 9000 Fax 010 325 9200
www.tikkagroup.fi

Maanpuolustusnaisten Liitto ry:n 21. valtakunnallinen jotos järjestetään 22.–23.5.2010 Ääneseudulla Keski-Suomessa. Keskuksena on Kangaslammen leirikeskus, Syvälahdentie 245, 44260 Vihijärvi.

KoppeloJotos

Laulavan Mörön polku on noin 15 km. Reitti kulkee tyyppisessä keskisuomalaisessa maastossa. Matkan varrella on erilaisia tehtäviä liittyen ensiapuun, ammuntaan, yleistietoon, tunnistamisiin ja kädentaitoihin. Kilpailijat voivat joutua esimerkiksi valjastamaan hevosen tai rakentamaan lumikengät pajusta. Kisa on leikkimielinen. Vaellus tapahtuu reppu selässä huumorimielellä ja omien voimien mukaan. Aikaa ei oteta. Jotokseen voivat osallistua eri-ikäiset naiset neljän hengen joukkueina.

Majoitus tapahtuu Kangaslammen leirikeskuksesta/kilpailukeskuksessa puolijoukkueellisesti. Ruokahuolto, sauna ja ensiapu palvelevat osallistujia koko jotosen ajan.

Järjestelyistä vastaavat Maanpuolustusnaisten Liitto ry:n Keski-Suomen piiri sekä Jyväskylän, Keuruun, Saarijärven ja Ääneseudun yhdistykset yhteistyössä reserviläisten kanssa.

JYVÄS-RAKENNE OY
Uusia rivitalo-ohoneistoja
Mannilassa
EDULLISESTI
Puh. 050 313 7962

Oletko jo päivittänyt S-Etukorttisi?

Liitä maksuton Visa S-Etukorttisi, niin teet kortistasi kaikkialla käyvän maksuvälineen, jolla voit:

- Maksaa ostoksesi suoraan pankkikortilla tai luotolla, kotimaassa ja ulkomailla
- Nostaa käteistä S-ryhmän myymälöiden kassoilta sekä kätesautomaateista
- Saada korotonta maksuaikaa keskimäärin 30 vuorokautta
- Kertyttää Bonusta sekä 0,5 % maksutapaetua edun piiriin kuuluvista ostoista maksassasi S-Etukortilla

Hae S-Etukortti Visaa verkkopankin kautta tai S-Pankin asiakaspalvelupisteestä. Lisätietoa osoitteesta www.s-pankki.fi

S-Pankki

KESKIMAA

Metsäliitto m-real
BOTNIA

10
Ihanaa tulla kotiin.

www.kaluste10.fi

EURENCO
GROUPE SNPE
The leading international partner for Explosives and Propellants

KESKISUOMALAINEN
ksml.fi

JYVÄSKYLÄN
ENERGIA
YHTIÖT
Suomalaista sähköä.

FORCIT
EXPLOSIVES

KESKI-SUOMEN
Osuuspankki

V A P O

Nammo
www.nammo.com

Pohjola

Midare Oy
Ahjokatu 12, Jyväskylä. Avoimena ark. 9–17.30, la 10–14
Myynti 0424 20011, Vaihde 44 99 500, Huolto: 0424 200 1600 ark. 8.30–17.30

JYKES
KIINTEISTÖT

VALTRA

TAPIOLA
Vakuutukset. Rahastot. Pankki.

HARVIA

LH Lift

Nordea

LUON TURVALLISUUTTA TT-PALVELUT VELI-MATTI KOIVU

- TULITYÖKORTIT JA -VARTIOINNIIT
- TYÖTURVALLISUUSKORTIT
- ALKUSAMMUTUSKOULUTUS
- PELASTUSSUUNNITELMAT
- KONSULTOINTI
- TRUKINKULJETTAJAKOULUTUKSET
- NOSTINKOULUTUKSET

ÄÄNEKOSKI PUH. 040 708 7930
veli-matti.koivu@tt-palvelut.inet.fi

VARATTU

PIK|VAL
myymäläkalusteet

NCC

Viherlandia
www.viherlandia.fi

Metsä on suomalaiselle tärkeä

Metsäkeskus tuntee ja tietää metsäsi mahdollisuudet!

Metsäkeskus Keski-Suomi
Helena Reiman
puh. 020 772 7804

metsään
metsäsunnitelma

www.metsakeskus.fi

RAKENNUS-OTAVA OY

Vehkakuja 4, 40700 JYVÄSKYLÄ, Puh. 02071 57800

PÄÄTYTUOTE
www.paatytuote.com

•Säiliönpäädty •Syvävetotuotteet •Teräsrakenteet

**K-RAUTA
TOURUTORNI**
TOTEUTTA KANSSASI
Tourulantie 15, 40100 JYVÄSKYLÄ. Puh. 020 7446 700.
www.k-rauta.com/jyvaskyla

LASSILA & TIKANOJA OYJ

RASKASOSAPALVELU
J ELJANDER OY

Sampo Pankki

Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskus

Aikuiskoulutus

PI 69, 44101 Äänekoski
 puh. (014) 5192 400, fax (014) 523 436
 Sähköposti: aikuiskoulutus@poke.fi, kotisivu: www.poke.fi

PRINTCENTER

Onnistuneita ostopäätöksiä.
 Varaslahdentie 6, 40800 VAAJAKOSKI
 Puh. (014) 840 8400 Fax (014) 840 8411

AVARA

MIKSI ET OSTAISIT LAATTOJA MAAHANTUOJALTA ?

Vasarakatu 1
 P. (014) 3346 900
 ark. 8-18, la 9-14
 www.laattaleevi.fi

Plussa on Suomen monipuolisin kanta-asiakasjärjestelmä.

Saat K-Plussa-etuja
 yli 3500 ostopaikasta.

www.plussa.com

K-Plussa
 Kaikki mitä tarvitset

Saarioisten
 Lihanjalostus Oy

Jyväskylän lihanjalostuslaitos
 Suluntie 1, PL 2
 40351 Jyväskylä

www.saarioinen.fi

Saarioinen

Peurunka

- Luukut
- Äänenvaimentimet
- Kanavat
- Kohdeilmavaihtoyksiköt
- Ulospuhallushajottimet

IVK-Tuote Oy
 Helmintie 8-10, 40250 Jyväskylä | puh. (014) 334 0300 | fax (014) 334 0344 | www.ivk-tuote.fi

Kuoppala Finland Oy

Viherrakentamisen kokonaispalvelut: piha- ja vihersuunnitelmat
 viherrakennus ja -hoitotyöt

Vaajakosken toimipiste
 Puuralantie 4
 40800 Vaajakoski

Päivystysnumeromme:
 Puh. 050 400 6495

www.kuoppala.fi

Kuoppala Finland

EAnnebit Oy

Ensiapu-, turvallisuus- ja IT-koulutukset

www.eannebit.fi • gsm 044 0779 804
 jouni.berg@eannebit.fi

Keski-Suomen
 Maanpuolustaja

Julkaisijat:
 Keski-Suomen Reserviupseeriipiiri ry ja Keski-Suomen Reserviläispiiri ry

Päätoimittaja:
 Pentti Ruohotie, Hietarinne 16, 43100 SAARIJÄRVI
 Puh. 040 417 6941, 044 727 0215
 Sähköposti: pentti.ruohotie@kotinet.com
 toimittaja@ksrespiirit.fi

Reserviupseeriipiiri:
 Toiminnanjohtaja Kari Löfgren, puh. 0400 163 470
 Sähköposti: reserviupseeriipiiri@ksrespiirit.fi

Reserviläispiiri:
 Toiminnanjohtaja Tapio Paappanen,
 puh. 040 755 8919, 0400 626 695
 Sähköposti: reservilaispiiri@ksrespiirit.fi

Piirien toimisto:
 Keski-Suomen reservipiirit, Gummeruksenkatu 7, 40100 JYVÄSKYLÄ
 Avoinna: keskiviikkoisin klo 14.00-18.00

Piirien kotisivut: www.ksrespiirit.fi

Piirien puheenjohtajat:
 RUP: Timo Salo, Äänekoski, puh. 0400 794 401
 RESP: Jouko Hyppönen, Konnevesi, puh. 0400 500 231

Ilmoitusmyynti ja markkinointi:
 Veijo Mononen, puh. 040 744 1444, veijo.mononen@gmail.com
 Taloudenhoitaja: Juha Houni, Toivakka, puh. 050 342 2912

Pankki: Nordea Jyväskylä 104530-110394

Lehden vakituiset avustajat:
 Kari Hämäläinen, Viitasaari, Hannu Karjalainen, Jämsä, Kari Liimatainen,
 Saarijärvi, Martti Porvali, Jyväskylä, ja Jukka-Pekka Suutarinen, Jyväskylä

Sivunvalmistus: Grafiikka Rutanen
 Sähköposti: grafiikka@rutanen.fi

Painopaikka: Pirkanmaan Lehtipaino Oy, Tampere

Keski-Suomen Maanpuolustaja

Lehti on pääsääntöisesti tarkoitettu Keski-Suomen reservipiirien sisäiseen tiedottamiseen ja ilmestyy jokaiselle piirien henkilöjäsenelle jäsenmaksussa maksettuna. Osoitemuutoksia ei toimiteta piiritoimistolle eikä päätoimittajalle, vaan suoraan oman liittosi jäsensihteerille.

RUL: puh. 09-40562011, e-mail: jasanasiat@rul.fi
 RES: puh. 09-40562010, e-mail: jasanasiat@reservilaisliitto.fi
 Fax molemmille: 09-499875.

Lehden seuraava numero **15.5.**
 Lehden tarkoitettu aineisto joko suoraan
 päätoimittajalle tai
 piiritoimistoon **20.4. mennessä**

www.ikh.fi

Jyväskylä
 Avoinna ma-pe 8-17 la 9-13

Vasarakatu 27, 40320 Jyväskylä
 Puh. 0201 323 500, varaosat 0201 323 502, varaosapalvelu 040 558 6894
 E-mail: info.jyväskylä@ikh.fi

Ilmavoimien Materiaalilaitos – sotilasilmailun mahdollistaja

Ilmavoimien Materiaalilaitos (ILMAVMATL) on 1.1.2010 perustettu uusi Ilmavoimien komentajan alainen joukko-osasto. Laitokseen liitettiin Ilmavoimien Esikunnan materiaaliosasto, Lentotekniikkalaitos ja Ilmavoimien Viestiteknikkalaitos. Työntekijöitä Ilmavoimien Materiaalilaitoksessa on kaikkiaan noin 600 Keski-Suomen ja Pirkanmaan alueilla. Laitoksen johto-osat ja osa toiminnasta sijaitsevat Tikkakoskella, ja toimintaa on lisäksi Tampereen, Nokian, Lempäälän, Jämsän ja Uraisten alueilla.

Ilmavoimien Materiaalilaitoksen perustamisen tavoitteena on keskittää materiaalihanke- ja kunnossapitojärjestelmäosaaminen yhteen laitokseen. Tavoitteina ovat toimintatapojen yhdenmukaistaminen ja toiminnan vakiintuminen jälkeiset kustannussäästöt. Osana tätä tavoitetta alkuvaiheen aikana supistetaan 13 tehtävää. Kuitenkaan ketään ei irtisanota uudistuk-

ta, helikoptereita, miehittämättömiä ilma-aluksia ja maallennokkikalustoa sekä niiden kunnossapidossa tarvittavia työvälineitä, testuslaitteita, vaihtolaitteita, varaosia ja ohjekirjoja.

Korkea laatu

Ilmavoimien Materiaalilaitoksella on tavoitellussa selkeät yhtenäiset prosessit, auditoitu laatu- ja ympäristöjärjestelmä, osaava henkilöstö ja strategisten kumppaneiden kanssa yhteinen resurssi säästävä tietojärjestelmä. Laitos on verkostoitunut koti- ja ulkomaisen tutkimusyhteisön ja teollisuuden kanssa. Ilmavoimien Materiaalilaitos vastaa Ilmavoimien erikoishuollon järjestelyjen johtamisesta ja tukee tässä roolissa puolustusvoimien joukko-osastojen käytössä olevan kaluston käyttöhuollon ja vikakorjausten toteutusta. Laitos ostaa pääosan keskuskorjaamotason huolloista ja korjauksista

seitsemästä osastosta ja Ilmavoimien Koelentokeskuksesta, joka on Ilmavoimien Materiaalilaitoksen alainen joukkoyksikkö. Laitoksen osastot jaetaan sektoreihin ja sektorit edelleen jaoksiin.

Hallinto-osaston tehtävänä on vastata laitoksen henkilöstövoimavarojen ja hallinnon tarkoituksenmukaisesta käytöstä ja kehittämisestä laitoksen tehtävien ja toiminnan asettamien vaatimusten mukaisesti. Hallinto-osasto vastaa myös Ilmavoimien Materiaalilaitoksen operatiivisesta valmiudesta ja sen ylläpitämisestä sekä yleishuollon alaan liittyvistä toiminnoista.

Suunnitteluosasto vastaa Puolustusvoimien sotilasilmailun materiaallisen suorituskyvyn rakentamisen ja ylläpidon sekä suorituskyvyn käytön edellyttämien suunnittelu-, hankinta- ja tukitoimintojen yhdistämisestä ja osittain niiden toteuttamisesta.

Hankeosasto vastaa Ilmavoimien toteutusvastuulla olevan materiaallisen suorituskyvyn tavoitellun laatimisen, materiaallisen suorituskyvyn kehittämisen suunnittelusta, materiaallisen suorituskyvyn rakentamisen ja ylläpidon suunnittelusta sekä materiaallisen suorituskyvyn rakentamisesta ilmailun joukoille Puolustusvoimissa.

Lentokalusto-osasto vastaa ilma-alusten, niiden järjestelmien ja laitteiden, lentosimulaattoreiden ja synteettisten koulutusvälineiden, lentoteknisen sotavarustuksen sekä tukeutumisympäristöjen kunnossapidosta ja osallistuu materiaallisen suorituskyvyn suunnitteluun ja rakentamiseen.

Viestiteknikkaosasto on lentokalusto-osastoa vastaava tehtäviltään. Sen toimenpiteet kohdistuvat tiedustelu-, valvonta-, johtamis-, tiedonsiirto- ja lennonvarmistusjärjestelmiin.

Laatu- ja lentokelpoisuusosasto ylläpitää laitoksen toimintajärjestelmää, koordinoi laitoksen hankkeiden ja hankintojen laadunvarmistusta, varmistaa osaltaan Puolustusvoimien ilma-alusten ja niitä tukevien järjestelmien sekä varustusten lentokelpoisuuden ja käytöturvallisuuden ja antaa laatu- ja lentotekniikan ja metrologian asiantuntijapalveluita.

Varikko vastaa sotilasilmailun tarvitsemista mittaus-, testaus-, huolto-, korjaus- ja modifointitehtävistä.

Tutkaa huolletaan.

Huoltomiehet Hornetin kimpussa.

sen myötä. Supistukset tapahtuvat eläkkeelle jäämisten myötä.

Ilmavoimien Materiaalilaitos mahdollistaa omalta osaltaan sotilasilmailun. Sen ydintehtävä on toimia ilmailun erikoismateriaalin elinjakovastaavana laitoksena Puolustusvoimissa. Materiaalin elinjaksoon kuuluvat tuotekehitys, hankinta, ohjeistus, korjaus- ja huoltotoiminta, varastointi, materiaali- ja huoltopalvelut sekä materiaalin käytöstä poistaminen. Laitoksen tehtävänä on tuottaa oikea-aikaisesti, taloudellisesti ja turvallisesti Suomen sotilasilmailun tarvitsemat ilmailun erikoismateriaalin tutkimus-, hankinta- ja kunnossapitopalvelut yhteistyössä materiaalia käyttävien joukko-osastojen, yrittäjämaailman strategisten kumppaneiden ja muiden samaa materiaalia käyttävien maiden kanssa. Laitos vastaa Ilmavoimien sotavarustuksesta ja huollon järjestelyistä kaikissa valmiustiloissa.

Laitos hankkii sotilasilmailua varten tarvittavia tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmiä, lennonvarmistusjärjestelmiä, tiedonsiirtojärjestelmiä, lentokonei-

kotimaiselta teollisuudelta.

Laitoksessa kaksi kolmasosaa henkilöstöstä palvelee siviilitoimissa. Merkittävä osa pitkään materiaalihankkeissa ja kunnossapitojärjestelytehtävissä toimineista työntekijöistä on saanut teknillisen tai kaupallisen koulutuksen siviilikorkeakouluissa tai alemman asteen oppilaitoksissa. Henkilöstöä aktivoidaan kehittämään oma-aloitteisesti ammattitaitoaan ja sitä kautta saamaan valmiuksia edetä uusiin tehtäviin suunniteltujen urapolkujen kautta.

Ilmavoimien Materiaalilaitoksen toiminta- ja ympäristöjärjestelmä suunnitellaan otettavaksi käyttöön vuoden 2011 loppuun mennessä. Siihen saakka tukeudutaan soveltuvin osin Ilmavoimien Viestiteknikkalaitoksesta ja Lentotekniikkalaitoksesta siirtyviin toiminta- ja ympäristöjärjestelmien elementteihin.

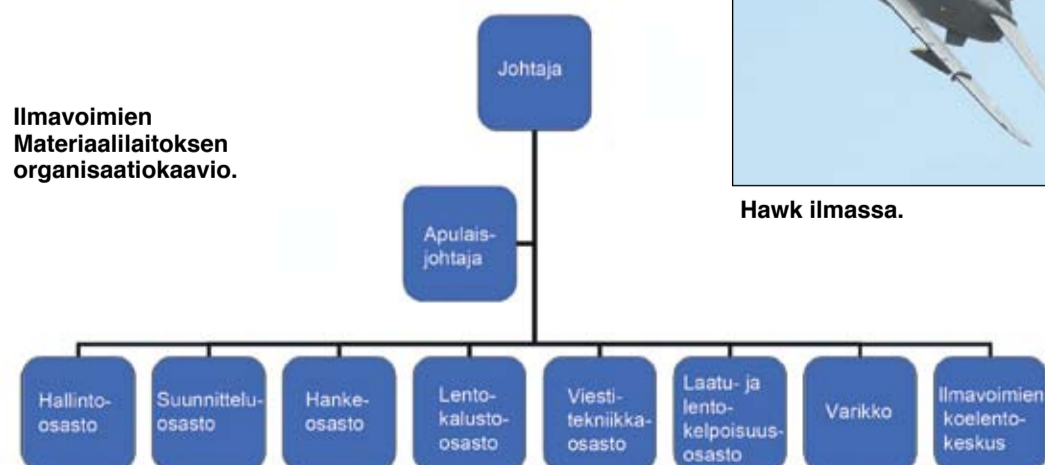
Matala organisaatio

Ilmavoimien Materiaalilaitoksen organisaatio koostuu laitoksen johtajasta, apulaisjohtajasta,

Hawk ilmassa.

Ilmavoimien Materiaalilaitoksen organisaatiokaavio.

palveluista sekä piensarjavalmistuspalveluista. Varikko huolehtii lisäksi lentoteknisen, lennonvarmistuksen ja tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmäalan (TVJ-alan) erikoismateriaalin keskusvarastotoiminnoista ja logistiikkapalveluista.

Keski-Suomen alueella varikon näkyvintä toimintaa on Keski-Suomen Ilmailumuseon vieressä sijaitseva Kasinhäntä-mymälä. Kasinhäntä myy Suomen puolustusvoimien käytöstä poistettua materiaalia.

Ilmavoimien Koelentokeskus vastaa lentokaluston suoritusarvo-, lento-ominaisuus- ja järjestelmätiedon hankinnasta, alansa tutkimus- ja kehitystoiminnasta, koelentotoiminnan asiantuntemuksesta ja koelentokoulutuksen sekä -koulutusvalmiuden ylläpitämisestä. Lisäksi Ilmavoimien Koelentokeskus vastaa lentokaluston ja muun lentokonemateriaalin vastaanotosta laatusuunnitelmien ja sopimusten laadunvarmistusehtojen mukaisesti sekä ilmailuteollisuuden toimintojen jatkuvasta laatureunasta.

Laitoksen historia

Ilmavoimien Materiaalilaitoksen historia ja perinteet ulottuvat ajallisesti Ilmavoimien syntyajankohtaan. Kenraali Mannerheim määräsi 15.2.1918 antamallaan päiväkäskyllä Päämajansa kokoonpanon, ja osana sitä koneosastoon muodostettiin ilmailutoimisto. Ilmavoimien komentaja laati heinäkuun alussa 1918 "Virkaohjeen Suomen ilmailuvoimien esikunnalle". Ohje sisälsi teknillisen osaston. Osasto muutettiin vuonna 1921 teknilliseksi toimistoksi ja 1.3.1934 takaisin teknilliseksi osastoksi. Osasto on sittemmin välillä toiminut myös osana sotavarustusosastoa. Puolustusministeriön ylimmästä johdosta 30.12.1937 annetussa asetuksessa Ilmavoimien esikunta määritteli toimimaan sotilasilmailua sekä ilma-alusten ja ilmataisteluvälineiden hankintaa, korjausta, va-

rustusta ja hoitoa koskevissa asioissa puolustusministeriön osana. Ilmavoimien esikunnan virkaohjeet 31.1.1938 jakoivat Ilmavoimien esikunnan toiminnan kahteen osaan: toimintaa joukkoyhtymän esikuntana ja toimintaa puolustusministeriön osastona. Viestijärjestelmäasiat ja pitkäikäinen lentokone-elektronikka-asiat hoidettiin Ilmavoimien esikunnan viestiosastossa ja teknillinen osasto oli perinteisesti lentokone- ja lentokoneaseosista vastaava osasto.

Ilmavoimien esikunnan materiaaliosasto muodostettiin osana puolustushaaraesikuntien siirtymistä kansainväliseen esikuntara-

sä Tampereelle Härmälän kaupunginosaan lentokentän viereen.

Ilmavoimien Viestivarikko on perustettu kahteen kertaan. Ensimmäisen kerran se perustettiin 1.12.1941 ja toisen kerran tasan 50 vuotta myöhemmin. Varikko lakkautettiin sodan jälkeen Puolustusvoimien palatessa sotaa edeltävään organisaatioon. Ilmavoimien Varikon viestivarikko-osasto siirtyi Tampereelta Tikkakoskelle vuonna 1973, jolloin aloitettiin suunnitella viestivarikon uudelleen perustamiseksi. 1980-luvulla varikkoa kehitettiin systemaattisesti vastaamaan Ilmavoimien maaelektronikan kunnossapidosta ja järjestelmien käyttöönottoista.

Kaksi kolmasosaa siviilejä, yksi kolmasosa sotilashenkilöitä.

kenteeseen 1.1.2007 yhdistämällä lentoteknillinen osasto ja johtamisjärjestelmäosaston (aiemmin viestiosasto) materiaali- ja logistiikkaosast.

Historian alkutaipaleella on paljon kiinnekohtia ja yhteisiä perinteitä suomalaisen lentokoneiteollisuuden kanssa. 1920-luvun alusta alkaen ja vuosikymmenen loppupuolella Ilmailutelakka kuului Valtion Lentokoneitehtaan alaisuuteen. Ilmailutelakka itsenäistyi omaksi joukko-osastokseen 1.4.1933 ja sai nimen Ilmailuvarikko. Toiminta oli keskittyneenä pääkaupunkiseudulle. Ennen talvisotaa Ilmailuvarikko muutti Valtion Lentokoneitehtaan peräs-

Teksti: Antti Siukola

Kuvat: Ilmavoimien Materiaalilaitos